

ISBN:978-605-69597-0-7
HER YÖNÜYLE YENİMAHALLE
MUSTAFA CEYLAN
ANKARA-1986

1. İLÇEMİZİN TÜRKİYE HARİTASINDAKİ YERİ

İlçemiz YENİMAHALLE, Başkent ANKARA'nın içinde, onun batıya açılan penceresindedir. Ankara - İstanbul ve Ankara - Eskişehir karayolu ile Ankara - Eskişehir - Afyon demiryolunun üzerinde bulunur.

38 derece 43 dakika ve 40 derece 41 dakika kuzey enlemleri ile 30 derece 51 dakika ve 34 derece 05 dakika doğu boyamları arasında yer almıştır.

- Doğusunda : Doğusunda : Keçiören, Altındağ
  - Batısında : Batısında : Sincan
  - Kuzeyinde : Kuzeyinde : Kızılcahamam
  - Güneyinde : Güneyinde : Çankaya, Gölbaşı
- İlçeleri bulunmaktadır.

2. İLÇEMİZİN ADI

İlçemiz «YENİMAHALLE» adını, 1946-1950 yıllarında dar gelirli memurlara konut yaptırılmak amacıyla Ankara Belediyesi'nce «yeni bir mahalle» olarak düşünüldüğü zaman almıştır.

Tarihî AKKÖPRÜ'den geçildikten sonra, Hatip Çayı, Ankara Çayı ve demiryolu üçlüsünün yanında, Atatürk Orman Çiftliği'nin karşısında yeni yepyeni bir mahalle... YENİMAHALLE...

Adı, yenilikten - yeni olmaktan gelir.

Olkemizde, şehirlerin yanında-yakınında yeni meydana gelen bütün (çoğu) mahallelere, YENİMAHALLE adı verildiği bir gerçeklerdir. Bu nedenle, yurdumuzda çok sayıda Yenimahalle adını almış yerleşim merkezleri bulunmaktadır.

3. İLÇEMİZİN DAĞLARI

İlçemiz sınırları içerisinde bellibaşlı bir dağ yoktur. ŞENTEPE ve ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ tepeleri en yüksek noktalardır. Bunlar dışında pek bir yüksekliğe rastlanılmaz.

Ancak, İlçemizin çevresinde, sınırlarının dışında, yakınında çeşitli yüksekliklerde dağlar bulunmaktadır. Kızılcahamam İlçesinin kuzey kısmında İlek Dağı (2.015 m), Yıldırım Dağı (1.980 m), Kurumcu Dağı (1.652 m), Balaban Dağı (1.404 m).

Nallıhan İlçesinin kuzey kısmında Karakırış Dağı (1.435 m), Ayaş İlçesinde kuzeyden güneye doğru uzanan Ayaş Dağları ki en yüksek tepesi Abdülselâm Tepesi (1.603 m) ve Beypazarı İlçesinin kuzey kısmında Uyku Dağı bulunmaktadır.

4. İLÇEMİZİN OVALARI

İlçemizde ANKARA OVASI ve MÜRTED OVASI bulunmaktadır.

Ankara Ovası; tamamen ilçemiz sınırları içinde olup, Sincan İlçesine kadar uzanır. 30 kilometre uzunluğunda, 1-1,5 kilometre genişliğinde bir vadi olan ova, Akköprü'den itibaren batıya doğru uzanmaktadır. % 3 meyilli vardır ve rakımı 800 metredir.

Mürted Ovası ise, 40.000 dönümlük bir alan olup, «hava alanı»nın bulunduğu yerdir. Uzunluğu 20 kilometre, genişliği 2-2,5 kilometredir. Ayaş Dağları ile Karyağılı Dağları arasında bulunmaktadır.

5. AKARSULAR

İlçemizde topraklarımıza üzerinde bir uçtan bir uca ANKARA ÇAYI uzanmaktadır. Bu çay, Çubuk Çayı, İncesu Çayı ve Hatip Çayları'nın birleşmesinden meydana gelir. Ankara Çayı'nın bu üç kolu da tarihî AKKÖPRÜ'de birleşirler.

Ankara Çayı, Akköprü'den itibaren Atatürk Orman Çiftliği içinden geçtikten sonra, Güvercinlik, Etimesgut'tan geçer. Osmaniye Köyü yakınına geldiğinde Mürted Ovası'ndan gelen OVA ÇAYI ile birleşir. Böylece toplam 4 çayın suyu Ankara Çayı adı ile SAKARYA IRMAĞI'nın büyük bir kolu olarak POLATLI İlçesinin sınırlarına girer.

Ankara Çayı'nın kollarından olan Çubuk Çayı : Aydos Dağları'ndan (1.850 m), İncesu Çayı : Elmadağ'dan (1.855 m), Hatip Çayı ise İdris Dağı'ndan (1.985 m) doğarlar.

6. GÖLLER

İlçemizde göl bulunmamaktadır. Ancak, KAZAN BUCAĞI yakınında İlçemizde 55 kilometre mesafede, Ankara-İstanbul karayolu üzerinde sulama amacıyla inşa edilmiş KURTBOĞAZI BARAJ GÖLÜ bulunmaktadır.

7. BİTKİ ÖRTÜSÜ

İlçemiz, İÇ ANADOLU BÖLGESİ ve Başkent ANKARA'nın iklim yapısına uygun bir BITKİ ÖRTÜSÜ'ne sahiptir.

Sadece Atatürk Orman Çiftliği, başşehirin akçeleri niteliğindeki bütün olumsuz şartlara rağmen, yeşillilikle muhafaza etme gayreti içindedir. Çiftlik yeşil alanları dışında, toplu olarak ağaçlandırılmış bir alan yoktur.

Şep ve bozkırlarla kaplı geniş düzlüklerdeki dere ve çay kenarlarında bulunan söğüt ve kavak cinsi ağaçları bir yana bırakacak olursak, toplu yeşillik alanları yok denebilir. Ancak, son yıllarda BELEDİYE tarafından YESİL KUŞAK PROJESİ adı altında bir proje uygulamasına başlandığı tesbit edilmiştir.

8. İKLİM

İlçemizin iklimi İÇ ANADOLU BÖLGESİ ve Başkent ANKARA'nın ikliminin aynıdır. Tamamen KARASAL bir iklim huküm sürer.

Yazlar çok sıcak, kışlar çok soğuk. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri serin geçer. 40 yıllık sıcaklık gözlemlerine göre ortalama 11,7 derecedir. En sıcak aylar Temmuz ve Ağustos, en soğuk aylar ise Ocak ve Şubat aylarıdır. Ortalama yağış miktarı 477,2'dir. En çok yağış % 38 ile İlkbaharda ve % 33 ile kışta olmaktadır. Kar örtüsü 3 Cm ile 50 Cm arasında değişir. Yılın ortalama 25-30 günü sisli geçer.

MEVSİMLERE GÖRE YAĞIŞ

	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Yağış miktarı	179,6	50,9	87,2	159,4
Yağışlı günler	33	10	19	39
% olarak	38	11	18	33

YAĞIŞLI GÜNLER VE YAĞIŞ MİKTARI

Rasat Yılı	Yağışlı Günler	Yağış Miktarı
1	12,3	38,8
2	12,3	61,6
3	11,3	58,6
4	8,7	39,0
5	13,0	82,0
6	6,3	42,0
7	3,7	8,9
8	—	—
9	5,3	43,3
10	8,0	29,4
11	5,3	14,5
12	14,0	59,0

TOPLAM 90,2 477,2

Rüzgar Durumu : İlkbahar ve yaz aylarında güneybatı, sonbahar aylarında güney ve güneydoğu, kışın kuzey rüzgârları eser.

9. İLÇEMİZİN NÜFUSU

20 Ekim 1985 tarihinde ülke genelinde yapılan nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçe merkezinin nüfusu (şehir nüfusu) : 368.914'dür. Bucak ve köyler nüfusu da 21.075'dir. İlçemizin toplam nüfusu : 389.989'dur.

İlçemiz 1985 nüfus sayım sonuçlarına göre, yurdumuzun ilçeleri arasında yapılan nüfus sıralamasında 12'nci sıradadır.

1985 nüfus sayımına göre yıllık nüfus artış oranı % 53,4 olan İlçemizin sadece merkez belediye sınırları içindeki nüfusu 59 vilayetin nüfusundan fazladır. 67 il merkezinin nüfusu içerisinde Ankara, İstanbul ve İzmir'den sonra (776.000), Bursa (614.133), Gaziantep (466.302), Konya (438.859) ve Kayseri (378.458)'den sonra gelmektedir. İlçe merkezimizin (Belediye) nüfusundan Eskişehir, İçel, Diyarbakır, Samsun, Antalya, Erzurum gibi İl merkez (Belediye) nüfusları azdır. Özettersek, merkez nüfusumuz 59 vilayetten büyuktur...

1980 nüfus sayım sonuçları ile 1985 nüfus sayım sonuçlarını mukayese edecek olursak, bucak ve köyler nüfusunda 363 kişilik bir azalma, şehir nüfusunda 5 yıl içinde 91.208 kişilik bir artış görülür.

İlçemiz, 1986 yılından itibaren Başkentimizin en büyük nüfus patlamalarına sahne olacak bir konumdadır. Bütün dünyadaki başkentler gibi Ankara'da batı koridorunda büyümekte, gelişmektedir. BATIKENT, ÜMIT KÖY, ÇAY YOLU, ERYAMAN ve ERGAZI gibi toplu konut alanlarında meydana gelen büyük çaptaki yapılaşmalar, toplu konut uygulamaları, 1990'lı yıllarda İlçemiz nüfusunun bugündünden iki, hattâ üç misli olacağını ortaya koymaktadır.

1980 ve 1985 nüfus sayım sonuçları şu şekilde :

1980 Genel Nüfus Sayımı

Şehir Nüfusu	: 277.706	368.914
Bucak ve köyler	: 21.438	21.075
TOPLAM NÜFUS	: 299.144	389.989

1985 Genel Nüfus Sayımı

İS. ANKARA	Toplam	Merkez	Köyler	1980	1985	Merkaz	Köyler	Artış Oranı (%)
01. Altındağ	380.087	377.439	2.648	425.314	422.323	2.991	22.49	
02. Çankaya	624.089	621.208	2.881	640.547	638.500	2.047	5.21	
03. Keçiören	321.394	313.701	7.693	452.417	442.554	9.863	68.39	
04. Maimak	318.171	311.228	6.943	386.715	379.242	7.473	39.02	
05. Yenimahalle	299.144	277.706	21.438	389.989	368.914	21.075	53.04	
06. Ayas	17.076	4.080	12.996	21.991	6.985	15.006	50.59	
07. Balıka	45.158	4.193	40.965	47.075	5.500	41.575	8.31	
08. Beypaşar	38.568	16.971	21.597	42.155	21.920	20.235	17.79	
09. Çamlıdere	18.521	5.089	13.432	18.135	6.503	11.632	4.21	
10. Çubuk	54.616	16.510	38.106	58.819	19.535	39.284	14.83	
11. Delice	25.262	2.331	22.931	30.546	6.156	24.390	37.99	
12. Elmadağı	30.354	15.111	15.243	33.820	17.686	16.134	21.62	
13. Gölbaşı	25.306	10.491	14.815	31.450	18.100	13.350	43.47	
14. Güdüllü	15.688	3.353	12.335	19.995	6.311	13.684	48.52	
15. Haymana	56.171	6.945	49.226	60.717	8.357	52.360	15.56	
16. Kaledik	28.446	5.035	23.411	26.793	5.113	21.680	11.97	
17. Keskin	45.111	14.633	30.478	48.388	17.470	30.918	14.03	
18. Kirikkale	222.833	178.401	44.492	386.751	320.745	66.006	110.22	
19. Kızılıcahamam	35.513	8.620	26.893	32.529	11.011	21.518	17.55	
20. Nallıhan	34.389	9.751	24.638	35.494	10.373	25.121	6.33	
21. Polatlı	86.865	43.530	43.335	94.716	52.761	41.955	17.31	
22. Sincan	32.992	25.133	7.859	59.369	51.824	7.545	117.50	
23. Sulakyurt	20.139	4.715	15.424	20.334	6.220	14.114	1.93	
24. Sereflikoçhisar	79.330	22.836	56.494	98.821	35.054	63.767	43.94	
Toplam — Total	2.855.283	2.299.010	556.273	2.879.157	3.462.880	583.723	38.59	

YILLARA GÖRE NÜFUSUMUZ

Sayılmış yıl	Toplam	Şehir	Köyler
1960	97.650	67.636	30.014
1965	122.166	86.222	35.944
1970	175.528	133.347	42.181
1975	246.154	198.643	47.511
1980	299.144	277.706	21.408
1985	389.989	368.914	21.075

İS. ANKARA	Toplam	Merkez	Köyler	1980	1985	Merkaz	Köyler	Artış Oranı (%)
01. Altındağ	380.087	377.439	2.648	425.314	422.323	2.991	22.49	
02. Çankaya	624.089	621.208	2.881	640.547	638.500	2.047	5.21	
03. Keçiören	321.394	313.701	7.693	452.417	442.554	9.863	68.39	
04. Maimak	318.171	311.228	6.943	386.715	379.242	7.473	39.02	
05. Yenimahalle	299.144	277.706	21.438	389.989	368.914	21.075	53.04	
06. Ayas	17.076	4.080	12.996	21.991	6.985	15.006	50.59	
07. Balıka	45.158	4.193	40.965	47.075	5.500	41.575	8.31	
08. Beypaşar	38.568	16.971	21.597	42.155	21.920	20.235	17.79	
09. Çamlıdere	18.521	5.089	13.432	18.135	6.503	11.632	4.21	
10. Çubuk	54.616	16.510	38.106	58.819	19.535	39.284	14.83	
11. Delice	25.262	2.331	22.931	30.546	6.156	24.390	37.99	
12. Elmadağı	30.354	15.111	15.243	33.820	17.686	16.134	21.62	
13. Gölbaşı	25.306	10.491	14.815	31.450	18.100	13.350	43.47	
14. Güdüllü	15.688	3.353	12.335	19.995	6.311	13.684	48.52	
15. Haymana	56.171	6.945	49.226	60.717	8.357	52.360	15.56	
16. Kaledik	28.446	5.035	23.411	26.793	5.113	21.680	11.97	
17. Keskin	45.111	14.633	30.478	48.388	17.470	30.918	14.03	
18. Kirikkale	222.833	178.401	44.492	386.751	320.745	66.006	110.22	
19. Kızılıcahamam	35.513	8.620	26.893	32.529	11.011	21.518	17.55	
20. Nallıhan	34.389	9.751	24.638	35.494	10.373	25.121	6.33	
21. Polatlı	86.865	43.530	43.335	94.716	52.761	41.955	17.31	
22. Sincan	32.992	25.133	7.859	59.369	51.824	7.545	117.50	
23. Sulakyurt	20.139	4.715	15.424	20.334	6.220	14.114	1.93	
24. Sereflikoçhisar	79.330	22.836	56.494	98.821	35.054	63.767	43.94	
Toplam — Total	2.855.283	2.299.010	556.273	2.879.157	3.462.880	583.723	38.59	

10. İLÇEMİZDEKİ MADENLER

İlçemizde ekonomik değeri olmayan, fizibilite etüdü yapılmış, ancak, etüd sonuçlarına göre işletilmesi kârlı sayılmayan bir takım madenler bulunmaktadır.

Bu madenleri ve bulunduğu bölgeleri şöylece sıralayabiliriz :

- Linyit ..... : Kazan Bucağı ve Orhaniye Köyü'nde
- Linyit ..... : Memlik Köyü'nde
- Jips ..... : Kınık Köyü'nde
- Maden Suyu ..... : Orman Çiftliği'nde ve Susuz Köyü'nde
- Kil ..... : Balyurtcu ve Aşağıyurtcu Köyü'nde

11. İLÇEMİZİN MAHALLELERİ

Bahçekapı	Emiryaman	Orman Çiftliği
Barış	Ergazi	Otuz Ağustos
Mustafa Kemal	Erler	Özевler
Beştepeler	Gazi	Pamuklar
Burç	Güventepę	Piyade
Çamlıca	Güzelyaka	Ragıp Tüzün
Çarşı	İşinler	Süvari
Çerçi Deresi	Istasyon	Tepealtı
Çığdemtepe	İvedik	Ümit
Demet	Kaletepe	Varlık
Demetgül	Karşıyaka	Yahyalar
Demetlale	Kayalar	Yeniçağ
Elvan	Macun	Yeşilevler
Emniyet		Avcılar

ANKARA İLÇELERİNİN YÜZÖLÇÜMÜ

Altındağ	79.875.495 m ²
Çankaya	156.989.750 m ²
Keçiören	75.950.000 m ²
Mamak	90.789.993 m ²
Yenimahalle	253.875.495 m ²

TOPLAM : 657.555.488 m²

Belediye hudut alanı : 657.555.488 m²

Mücavir alanı : 425.430.000 m²

TOPLAM : 1.082.885.488 m²

12. İLÇEMİZDE EVLENMELER

1957 yılından bu yana İlçemizde evlendirme memurluğu bulunmaktadır. Ankara Belediyesi'nin bir evlendirme memurluğu olarak çalışılırken, 25 Mart

1983 seçimleriyle kurulan Yenimahalle Belediye Başkanlığı Evlendirme Memurluğu aynı işi yürütmüştür. Yenimahalle 5'inci durakta bulunan Belediye binasında bir nikâh salonu vardır.

1983 ve 1984 yıllarında Belediye Evlendirme Memurlığına evlenmek için müracaatta bulunan çiftlerle akti yapılan çiftleri gösterir cüvel aşağıdadır.

AYLAR	1983		1984		1985	
	Müracaat	Akti	Müracaat	Akti	Müracaat	Akti
OCAK	100	100	118	117	100	134
ŞUBAT	106	110	142	125	97	104
MART	124	93	145	118	103	72
NİSAN	151	101	149	127	147	118
MAYIS	218	157	164	196	163	160
HAZİRAN	164	194	164	94	130	102
TEMMUZ	178	112	211	159	248	202
AĞUSTOS	242	187	237	181	183	180
EYLÜL	216	214	150	193	250	229
EKİM	207	206	197	179	210	201
KASIM	172	204	155	184	169	198
ARALIK	138	182	108	162	117	156
TOPLAM	2016	1860	1932	1818	1914	1840

13. OKULLARIMIZ

1. GURUP

1. Gazi Çiftliği Lisesi
2. Atatürk Anadolu Lisesi
3. Ankara Körler Yatılı Bölge Okulu
4. Merkez İmam Hatip Lisesi
5. Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
6. Yapı Meslek ve İnşaat Teknik Lisesi
7. M. Rüştü Özel Kimya Teknik ve Meslek Lisesi
8. Bahçelievler Teknik ve End. Meslek Lisesi
9. Mesleki Teknik Açıköğretim Okulu

2. GURUP

1. Demetevler Lisesi
2. Abdi İpekçi Ortaokulu
3. Demet Lale Ortaokulu
4. Makina Kimya Ortaokulu
5. Yeşilevler Ortaokulu
6. Yahyalar Ortaokulu
7. Özel Akyazı Lisesi

3. GURUP

1. Yenimahalle Kız Meslek Lisesi
2. Yenimahalle Teknik ve End. Meslek Lisesi
3. Anadolu Teknik Lisesi
4. Mustafa Kemal Lisesi
5. Halide Edip Lisesi
6. Şenitepe Lisesi
7. Faruk Verimer Ortaokulu
8. Yunus Emre Ortaokulu
9. Yunus Emre Pratik Kız Sanat Okulu
10. Yenimahalle Ticaret Lisesi

4. GURUP

1. Mehmetçik Lisesi
2. Emirler Ortaokulu
3. Eryaman Ortaokulu
4. Etimesgut Pratik Kız Sanat Okulu
5. Mesa Orta Okulu

5. GURUP

1. Nurettin Ersin İlköğretim Okulu
2. Ziya Gökalp İlköğretim Okulu
3. Tahsin Şahin Kaya İlköğretim Okulu
4. Atakent İlköğretim Okulu

6. GURUP

1. Kazan Lisesi
2. Kazan İlköğretim Okulu
3. İmrendi Orta Okulu

7. GURUP

1. 1. Akşam Sanat Okulu
2. Çıraklı Eğitim Merkezi ve 4. Akşam Sanat Okulu
3. 5. Akşam Sanat Okulu
4. 6. Akşam Sanat Okulu
5. Eğitim Araçları Merkezi Başkanlığı
6. Öğretmen Yetiştirme Merkezi Müdürlüğü

İLKOKULLARIMIZ

- 1 — ABDİ İPEKÇİ İLKOKULU
- 2 — ANADOLU "
- 3 — BARBAROS "
- 4 — BABÜR "
- 5 — BATIKENT "
- 6 — BEŞTEPE "

7 — BEREKETLİ *

8 — BEŞEVLER *

9 — BAHÇELER *

10 — CELAYIR *

11 — CEBESOY *

12 — ÇEŞME *

13 — ÇALIŞANLAR *

14 — ÇAĞLAR *

15 — DEMETEVLER *

16 — DEDEKORKUT *

17 — EMНИYЕТЧИЛЕР *

18 — ETİMESGUT *

19 — EMİRLER *

20 — ERGAZI *

21 — ERYAMAN DURAĞI *

22 — FATİH *

23 — FARUK VERİMER *

24 — GAZİ OSMAN PAŞA *

25 — GAZI *

26 — GÜNEŞEVLER *

27 — GÜVEN *

28 — GÜVENÇLİ İBRAHİM *

29 — HAZAR *

30 — HARZEMŞAHALAR *

31 — İSMAİL EREZ *

32 — İVEDİK *

33 — İLHAN GERİM *

34 — KAYALAR *

35 — KAZAN KAYI *

36 — MEVLANA *

37 — MACUN *

38 — MACUN 2. KISIM *

39 — MAHMUT MACİT *

40 — ME-SA *

41 — NURETTİN ERSİN *

42 — OĞUZLAR *

43 — ONUNCU YIL *

44 — OSMAN ÖLKÜMEN *

45 — ÖĞRETMEN KUBİLAY *

- 46 — SAKSIPINAR
 47 — SEDAT CELASUN
 48 — SOFUOĞLU
 49 — ŞENTEPE
 50 — ŞEKER
 51 — ŞUKOFE NİHAL
 52 — ÖMİT
 53 — YAHYALAR
 54 — YUNUS EMRE
 1 — ATAKENT İLKÖĞ. OKULU
 2 — KAZAN
 3 — TAHSİN ŞAHINKAYA
 4 — ZİYA GÖKALP

TARİH BÖLÜMÜ

1. ANKARA'NIN İDARI TARİHÇESİNDE İLÇEMİZ :

«Ankara'nın elimize geçen en son il yiliğinden (Ankara Vilâyetine mahsus Salname - 1318) 1902 yılında Ankara ili 5 sancak, 21 kazadan kurulmaka; İl sınırları Orta Anadolu'nun hemen hemen tamamını kaplamakta bugünkü sınırları dışında Kayseri, Yozgat, Kırşehir, Çorum illerini de sınırları içinde tutmaktadır. Salnamenin düzenlendiği tarihte Ankara ili nüfusu : 1.210.140 idi. MÜLKİ bölgeler şöyle idi :

ANKARA MERKEZ SANCAĞINA BAĞLI KAZALAR : Zir, Ayaş, Beypazarı, Nallıhan, Mihalıççık, Sivrihisar, Haymana, Bâlâ, Kalecik, Çubuk, Yabanabat

KAYSERİ SANCAĞINA BAĞLI KAZALAR : Akdağmadeni, Boğazlıyan
KİRŞEHİR SANCAĞINA BAĞLI KAZALAR : Keskin, Avanos, Mecidiye

ÇORUM SANCAĞINA BAĞLI KAZALAR : İslkilip, Sungurlu, Osmancık
1331 (1915) de yapılan bir değişiklikle Mihalıççık ve Sivrihisar Ankara'dan, alınarak Eskişehir'e bağlandı; Yabanabat ilçesinin merkezi Pazar'dan Kızılıcahamam adı verildi. Yine aynı tarihte Kırşehir Sancağına bağlı, merkez Sancağına bağlandı.

Osmanlı Devletinin sönük bir ili olan Ankara, Millî Mücadeleyi kazanan Birinci Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Merkezi ve 13 Ekim 1923 de de Türkiye Cumhuriyetinin Başkenti oldu.

20 Nisan 1924 tarihli ve 491 sayılı mülga Teşkilât-ı Esasiye Kanununun 89. maddesi, ilvaları (sancakları) kaldırılmış ve idarî taksimati vilâyet, kaza, nahije, kasaba ve köy şeklinde tespit etmiştir. Buna dayanarak yapılan İdarî tanzimde, o zamana kadar mevcut iller İl olarak kalmış ve Sancaklar İl haline getirilmiştir. Böylece Ankara'ya bağlı Kayseri, Yozgat, Kırşehir ve Çorum bağımsız iller haline getirilerek Ankara'dan ayrılmışlar ve Ankara İl Merkez Sancağı sınırları içinde bırakılmıştır.

26/Haziran/1926 da yürürlüğe giren 404 sayılı kanunla Polatlı İlçesi kurulmuş ve Zir İlçesi bucak haline indirilmiştir. 27/Mayıs/1933 tarihli ve 2411 sayılı kanunla Aksaray İl kaldırılmış ve buna bağlı Şereflikoçhisar İlçesi Ankara'ya bağlanmıştır. 9/Haziran/1936 da 3330 sayılı kanunla Merkeze bağlı Çankaya İlçe haline getirilmiş, böylece Ankara 12 İlçesi olan bir İl durumuna gelmiştir. 1/Eylül/1944 de yürürlüğe giren 4042 sayılı kanunla Keskin'e bağlı Kırıkkale; 1-Mart/1963 de 6069 sayılı kanunla Merkeze

bağlı Altındağ ve Kızılcahamam'a bağlı Çamlıdere bucakları İlçe haline getirilmiştir. 20/Temmuz/1954 tarihli ve 6429 sayılı kanunla Kırşehir ili kaldırılmış ve ona bağlı Kaman İlçesi Ankara'ya bağlanmıştır. Ancak, 19/Haziran/1957 tarihli ve 7001 sayılı kanunla tekrar Kırşehir'e bağlanmıştır. 27/Haziran/1957 de Resmî Gazete ile yayınlanan 7033 sayılı kanunla, 1/Eylül/1957 de Merkez'e bağlı YENİMAHALLE ve Ayaş'a bağlı Güdü; 1/Nisan/1960'da Kalecik'e bağlı Sulakyurt (Konur), Çankaya'ya bağlı Elmadağ (Küçükkyozgat) ve Kırıkkale'ye bağlı Delice bucaklarının İlçe olmaları ile Ankara bugünkü idari durumuna girmiştir.

2. TARIHSEL BULUNTU ÖRNEKLERİ

— «1931'de Prof. Kurt Bittel Ankara'daki havagazı fabrikasının garbinde bulunan bir taş ocağında, mavimtrak çakmak taşından yontılmış eski zaman'a ait aletler meydana çıkardığını haber vermiştir.» (Sayfa : 11)

— «1938'de K. Leuchs Ankara'nın güney batısında 12 kilometrelük mesafede bulunan Lodumlu denilen yerde faustkeil bulmuştur. İhtiyaten bu na Uzağıl'ın keşfine muedil bir eskiilk yerilebilir (Mak. Pfennestial S. 10)» (Sayfa : 12)

— «Ankara ile Etimesgut arasında Ergazi Köyü'nden uzak olmayan Ankara Çayı'nın bir graviere'i (çakılık ve ıri danelli kum) bulunmuştur.» (Sayfa : 12)

— «Gazi Çiftliğindede, pençeli, kanatlı, yarısı arslan, yarısı kuş ve Ankara'da kanatlı insan arsları vardır. (Kurt Bittel S. 80)» (Sayfa : 13) (X)

Bu örneklerde göstermektedir ki, İlçemiz çevresi ilk çağlardan beri bir yerleşim merkezidir. Bu yörede nice nesiller yaşamıştır. Yörəmizde arkeolojik kazı ve araştırmalar sonucu çıkan tarihi eserlerin çoğu şimdilik müzeleştirilmzededir.

3. 400 YIL ÖNCESİNDEN MANZARALAR

Bundan 400 yıl öncesine ulaşmak için «Ankara'nın şer'liye siccili» lerine başvurduk.

Bu sicillerin tetkikinden, İlçemiz ve çevresinde bundan 400 yıl önce, birkaç küçük adlı olayın meydana geldiğini öğreniyoruz.

Ayrıca, bugün Etimesgut olarak bildiğimiz, mahallenin asıl-Eski adının «Ahimes'ut» olduğunu, Yuva Köyü'nün «Yava» adı ile anıldığını, Susuz Köyü'nün adının «Kepür Köyü» olduğunu, Lodumlu'nun «Lodomi», Elvan'ın gene «Elvan», Sincan'ın gene «Sincan» adı ile anıldığını öğreniyoruz.

400 yıl önceki adlı olayları, o günlerin bir hatırlası olmak, araştırmacılarla işbir tutmak ve mezinin tatlı bir esintisi olması amacıyla aşağıya ayınen alıyorum :

«Sh. 113-1053 : Ahimes'ut (Etimesgut) zavyedârı Hüseyin Çe'nin Ahimes'ut köyündeki Bâdihava İşlerini görüp göstermeye Karlı'yı tevkîl ettiği. 15 Muharrem 992.»

«Sh. 95-831 : Balıkhisar Köyünden İbrahim'in Gölcük yeri denilen mevkideki tarlasını Cabi Hasan Çe, marifetiyle Sâbık kadılarından Alâettin Efendiye sattığı. 6 Zilhicce 991.»

«Sh. 68-477 : Beynam-Köyü'nden Budak'ın ceset bulunduğu Isnatta bulunan ve bir hayli kol getirip, bir ineğini gasp eden Ömer'i şikayetçi Ömer'in de red ile bu ineği alacağına bedel Veli'den satın aldığı iddiası. 7 Şevval 991.»

«Sh. 66-449 : Çimşit Köyü'nden Selimeşahin, Müsa Bahâ ile nikâhı olduğunu, fakat kaynanası ile geçinemediği için şehrde geldiğini söylemesi üzerine, ammüsü (amcası) kâtip Hızırşah yanında oturmasına izin. Eval-i Şevval 991.»

«Sh. 84-685 : Elvan Köyü'nden Mustafa Fakı'nın sattığı kömüs (Manda) bedelinden kalan bakiye 200 (iki yüz) akçayı Hızır'dan almış.»

«Sh. 74-550 : Lodomi Köyü'nden Pir Ahmed'in zayı ettiği keçisini Ali'nin sürüsünde bulduğunu ve almak istediği sırada dövüldüğünü.»

«Sh. 98-877 : Yava (Yuva Köyü) ve Beytûlmâl Emiri Subaşı Hasan'ın meçhul bir şahıs tarafından terkedilen koyunları miri için Mehmet'ten istediği.»

«Sh. 76-571 : Sincan Köyü'nden Çoban Muttalib'in zayı ettiği kömüs ineği hakkında, sahibi tarafından mucibinin istenildiği. 20 Şevval 991.»

«Sh. 51-237 : Kepür (Susuz) Köyü'nden çalınan 35 baş davarın kasap Hüseyin elinde bulunduğuna dair dava zaplı. 12 Şaban 991.»

> 239 : Kasap Hüseyin'in Kefil İshak'tan istihkak davası, neticede 18 gün sonra ödenmek üzere kişilerin İshak'a kefill oldukları. 12 Şaban 991.» (1)

4. İLÇEMİZ VE ÇEVRESİNİN GENEL TARİHİ

Tarihsel kalıntılar ve çevrede yapılan arkeolojik kazılardan da anlaşılabileceği gibi, ilk çağlardan bu yana Başkent Ankara ve buna paralel olarak da İlçemiz çevresi, özellikle köylerimiz çok çeşitli medeniyetlerin besli olmuş, uğrak yerl olmuştur.

İlçemiz genel tarihini anlaturken, geniş bir perspektifle Ankara ve çevresini ele alacak ve İlçemiz hakkında bir sonuca daha sonraki anlatımlarımızda varacağız.

Ancak, tarihin zaman döşelleri arasında girmeden önce, Türkleyimizin kalbi olan Ankara, adını nereden almıştır, bunu açıklamak gerekmektedir.

(1) Ankara'nın 1.Nolu şer'liye siccili.

Ankara... Tarih şayfalarının en çileli ve de aynı zamanda en şanslı şehr... Çileli, çünkü nice savaşlar bağıında cereyan etmiştir. Şanslı çünkü, nice medeniyetlerin köklerini sinesinde taşımız ve 17'nci Türk devletinin Başkenti olmuştur.

Anchora, Ankyra, Ancyre, Engürlye, Engürü, Angara ve Ankara...

Her şehrin bir «ad efsanesi» vardır. Ankara'nın da efsanesini şöyle anlatırlar :

«Gordius'un oğlu olan Frigya Kralı Midas, bu çevrede dolaşırken bir gemi çapası bulur, Şehir bu çapanın bulunduğu tepede kurulur»

Yahut da :

«Galatlar, Küçük Asya'ya geldiklerinde (M.Ö. 3000 yılında) İranlılarla birlik olup Misirlilere karşı savaşmışlardır. Bu savaş sonunda, Misir gemilerinin enkazları içinden bir çok savaş ganimetini çıkarmışlar. Bu ganimeti içinde buldukları çapaları da birlikte getirip tapınaklarına koymuşlardır. Sonradan kurdukları, yerleştirdikleri şehri de, çapa demek olan «Ancır» adını, ya da bu kelimenin türevlerinden birini takmışlardır.»

«Bu efsanelerin gerçeğe uygunluk derecesi daha bilinmeliyor. Ancak, bilinen bir şey varsa, o da ta Romalılar çağına kadar Ankara şehrinin armasının bir gemi çapası olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, o çağ'a ait paralarda da bu arma görülmektedir.»

Ayrıca, Ankara'nın ilk kuruluşunu Etiler'e dayayan bir görüş var ki, bazı meydanlara Etiler'i simgeleyen anıtlar dikmişlerdir. Bu görüşe göre, M.Ö. XX-VII. yüzyıllarda Ankara'nın Etiler'in Ankuva şehridir Ankara... Son arkeolojik buluşlar Ankuva şehrinin Alişar olduğunu meydana çıkarınca bu zarife de çürümüştür.

— Roma İmparatoru Nero, Ankara'ya «Metropol» (Başkent) adını vermişti. Gene Roma İmparatorlarından Caracalla da, şehrinin surlarını onartmıştır.

— Ankara, 334-1073 yılları arasında Doğu Roma İmparatorluğu'na bağlıydı. Hıristiyanlığın ve Bizans'ın önemli bir merkezi haline gelmiştir.

— VII. yüzyılda ilk saldırı İranlılardan geldi. Daha sonra sayısız Arap saldıruları geldi. 654'de Araplar bir süre ele geçirdiğlerse de, Bizans tekrar aldı ve surları güçlendirdi.

— Ancak, çok geçmeden Abbasi Halifesi Harun Reşid'in Ordusu Ankara'yı kuşatıp aldı. Bu arada, Bizanslılarla Arap orduları arasında çetin savaşlar baş gösterdi. Bu karışıklıklar 200 yıl sürdü.

— 1071 yılında Alpaşlan'la açılan Anadolu kapısında akın akın Türk akıncıları geldi. Anadolu içlerine kadar ilerledi. 1073 yılında Ankara Türklerin oldu.

Bunun yanı sıra, Ankara'nın adının Etiler'den önce Anadolu'da yaşayan insanlar tarafından konulduğunu ve Ankara sözünün (Ank) kökünden türediğini ileri sürenlerde kesin belgelere dayanmamaktadır.

İslâm kaynaklarında ise, Ankara'nın adı «ENGÜR» olarak geçer. Bu adın Farsça «Üzüm» kelimesinden geldiği belirtilir. Yakut İbnel Esir'de «Enguriya, Engüriye», Selçuklu kitâbelerinde «Ankara», İlhanilerde «Engüriye», Arap tarihlerinde «Beldet-el-Selâsil» olarak geçer.

Evlîyâ Çelebi Seyahatnamesinde ise «Engürü» denir.

Haçlı Seferlerinin tarihçisi Albertus : «Ankras» der.

Bu kısa açıklamadan sonra, tarihin sayfaları arasında kısa bir gezinti yapalım. Ankara ve çevresinin tarihine göz atalım :

— Frigler, M.Ö. 12. yüzyılın sonlarına doğru Anadolu'ya geldiler ve Polatlı yakınlarındaki Gordion'u başşehir yaptılar.

— Ankara tarihinin yazılı belgelere dayanan kısmı, ancak, Galatlar'a kadar inebiliyor. Appolonyos (M.Ö. 3. yüzyıl) Ankara hakkında bilgi veren ilk tarihçidir. Byzaniyas (M.S. 6. yüzyıl) yukarıda adı geçen tarihçinin «Karya tarihi» adlı eserinden faydalananak Ankara'yı Galatların kurduğunu kaydeder.

— İskender, M.Ö. 333 yazında Gordion'dan Ankara'ya gelerek bir süre burada kalmıştır.

Roma'lılar girişikleri bir savaş sonunda (M.Ö. 3. yüzyıl) çevreye gelenek, Ankara'yı aldılar. Romalılar, şehri gene Galatlar'ın yönetimine bırakıltırsa da, buraya yarı bağımsızlık tanıdıklarını. Galatlar'da Roma İmparatoru Augustos'a besledikleri büyük saygı ile bağlılığı göstermek amacıyla Augustos Tapınağı (Augusteum) yapmaya koyuldu. Tapınağı son Galat hükümdarı Pyaemens tamamlattı. İçine de Augustos'un vasiyetnâmesini yazdırdı.

— Bundan 28 yıl sonra, 1101 yılında Anadolu'dan geçen Haçlı orduları şehri alarak, Kale'de bulunan 200 Türk Askerini kılıçtan geçirdiler. Sonra, şehri Bizanslılara bırakarak yollarına devam ettiler.

— Ancak, 1127 yılında Selçuklu Türkleri Ankara'yı bir kez daha ellerine geçirdiler.

— Ankara, kısa bir süre için Danişmentiler Beyliği'ne bağlı kaldıktan sonra, Sultan Kılıç Arslan II. zamanında Selçuklu Devletine katıldı.

— Kılıç Arslan ülkesini 12 oğlu arasında bölünce, Ankara, oğullarından Muhittin Mesut'un payına düştü. Ancak, Muhittin'in kardeşi Rüknettin Süleyman, Tokat'tan yürüyüse geçerek, önce Konya'yı sonra da Ankara'yı aldı. Muhittin Mesut'u da öldürdü (1204).

Daha sonra, 1210 yılında Alâettin Keykubat Selçuklu Sultanı o'du. Bu hükümdar zamanında 1220'de AKKÖPRÜ Ankara Çayı üzerine yapıldı ve sayısız eserler meydana getirildi.

— Moğol saldıruları karşısında Selçuklu Devleti kuvvetten düştü ve Gıyasettin Keyhüsrev II., Moğol saldırularından kaçarak, Ankara Kalesine siyindi. Kalenin surlarını onarttı. Artık Selçuklu Devleti'nin yönetimi de yerli beylerin eline geçmiş bulunuyordu. Bu sırada AHI'ler büyük kudret kazanmışlardır. Bu durum, Anadolu'nun İlhaniler Devleti'nin egemenliğini altına girmesine kadar sürdü.

— Ankara, bir süre İhanlı'ların gönderdiği valilerin, sonra da Sivas'ta bağımsızlıklarını ilan eden Ertanaoğulları'nın yönetiminde kaldı. 1345 yılında, ORHAN GAZI'nın oğlu SÜLEYMAN PAŞA şehri alarak Osmanlı Ülkesine kattı.

«Ankara'da çok eski tarihlerden bu yana uygarlıkların bulunduğu kesin. İlkçağlarda bu uygarlıkların nüfuslarının artması yada eksilmesi tamamıyla yapılan savaşlarla orantılıdır. Oysa Osmanlıların egemenliğine geçmesinden sonra kentin nüfusu tamamen Ankara keçisinin ürün grafiğine bağlı. Keçi, örneğin, bir tek Ankara'da yetişirilirken, kentte 70 bine ulaşan nüfus bulunmakta bunun 7'de birini yün ticareti yapan çoğunuğu İngiliz, Avrupa'lı tüccarlar oluşturmaktadır. Oysa 19. yüzyılın başlarına doğru kentin nüfusunda önemli bir düşüş görülmektedir. Bunun nedeni de İngiliz tüccarların Ankara keçisini Ümit Burnunda yetiştirmeyi başarmış olmasıdır.»

«Ruzname-i Ceride-i Havadis 1869 yılında yayınlanan 1285 numaralı nüshasında Ankara keçilerini 800 başlık bir sürü halinde Samsun'a götürüerek buradan bir gemiye yüklediklerini ve 36 günlük bir yolculukla Ümit Burnu'na vardıklarını, yolda 76'sının olduğunu 714'ünün Afrika'ya çıkarıldığını yazıyor.

Keçiler Ankara'dan kaçırın İngiliz tüccar Ruzname-i Ceride-i Havadis'e göre, bunların satışından 8 bin lira kazanmış ve ertesi yıl 2000 keçi daha götürülmüştür.»

«1859 yılında kente gelen Orientalist A.D. Mordtman, «Anadolu'nun İncisi» (Der Perle Kleinasiens) olarak tanımladığı Ankara'da 50 bin nüfus tespit ediyor. Mordtman adları Rum Rigas, İtalyan Pietro Leonardi Bartolomeo Malfatti ve Fransız Duclos olan hekimlerin verdiği bilgilere dayanarak kentte sadece 8220 Türk evi bulunduğuunu bildiriyor.

Ankara'nın başına gelen en önemli felaketlerden birisi belki de Ankara keçisinin canlı olarak Ankara'dan kaçırılmış olmasıdır. Ancak, kentin başına gelen tek felaket de bu değildir. Adem Zade Ahmet Beyin anı defterinde, afete dönüşen 1830 çekirge istilası şöyle anlatılıyor.

«Ankara'ya güz mevsiminde çekirge geldi. Semayı kapladı, güneş görmez oldu. Kişi günü kar fırtınası gibi idi. Hububata zarar veremedi, çünkü mahsul kaldırılmıştı. Fakat kozasını Ankara muhitine gömdü. Bahar gelince kozadan çıkmaya başladı. Pire gibi çekirge koza lken hükümet her şahsı çekirge itlaflı ile mukellef kııldı. Her mahalle halkı camillerdeki kılımlarla çekirge topayıp hükümete teslim ederdi. Toplayamayanlar dükkanlarda satılan kozayı satın alarak belediyyeye teslim ederdi. Toplama fayda etmedi. Uçma zamanı geldi, etrafta bir şoy bırakmadı yedi bitirdi.»

Ankara 19. yüzyıl ortalarında günden güne fakirleşmekte ve çökmektedir. Ticaretin hemen hemen tamamen yok olması ve buna paralel olarak yerel endüstrinin sonmeel kentin düşmesinin başlica nedenidir.

Ancak felaketler de bu düşüşünü hızlandırmıştı. İngiliz gezgini F. Burnaby 1873-1874 yılı kitığının Ankara'da 18 bin insanın ölmesine yol açtığını bildiriyor. 1874 yılında başlayan kar yağışı iki buçuk ay sürmüştür, başgösteren kitlek üzerine Ankara Valisi Derviş Paşa dersaadet'e çağırılarak yerine Abdurrahman Paşa atanmış.» (3)

5. ANKARA'NIN BAŞKENT OLUSU

«Ankara'yı sevenler, eskiden beri buranın bir gün başşehir olacağına inanırlar. Ama bunun bir vakit ve zamanı vardır, derlermiş. Büyüklерimizden bizlerde işitmistiğ. Bu duyguların inandıkları bazı şeyler kendi hayal güçlerini de katarak ortaya çıkardıkları bir saplantı olsa gerektir diye düşününenler de çoktur.

Ama maneviyata önem verenler bunun sadece saplantıdan ibaret değil, daha çok gerçek olduğu üzerinde israrla dururlar. Nitekim arz edeceğim, olayın gerçek yönü bu konuda maneviyat erbabını haklı çıkarmıştır.

Söz maneviyat alemine intikal edince, Hacı Bayram-ı Veli'den bahsetmek ve onun himmetini her zaman varsaymak yerinde olur.

Rivayete göre Hacıbayram-ı Veli'nin müritlerinden ve tarikatı Aliye meşairinden ve divan şairlerinden Müştak Efendi nâmıyla maruf muhterem bir zat da Ankara'nın bir gün İstanbul gibi bir başşehir olacağını haber verenler arasındadır. Yalnız Müştak Efendi'nin haberi sadece bir rivayetten ibaret kalmamış, gerçekleşen bir kehanet olmuştur. Müştak Efendi'nin bu haberi Hacıbayram-ı Veli Hazretlerine hitaben yazdığı meşhur şiirinin misraları arasındadır.

MEVAYI NAZENINE KİM ELİF OLURSA EFSER
LA MÜD OLUR BU MEVA İSLÂMBUL İLE HEMSER
NUN VELKALEM BAŞINDAN ALINSA NUNU YUNUS
ALDIK DA HARFI DİĞER OLUR BU REMZEZHER
MİFTAH-I SURELİ KAF SERHADDİ KAF TAKAF
MUNZAM OLUNMAK İSTER RAYI RESUL PAYGAMBER
HAYİHUY İLE AHİR MUKSUD OLDU ZAHİR
BEYTİVELİÜLEKREM ELHÂC İYUDU EKBER
EY PADİŞAH-ı FAHHAM SULTAN HACİBAYRAM
RUHAN İSTER İKRAM MÜŞTAKİ ABDÜ ÇAKER

BİTLİSLİ MÜŞTAK EFENDİ

Müştak Efendi'nin bir şifre çözer gibi, bir sırr verir gibi ve kendili tabiriyle bir rumz remz olarak ortaya koyduğu ve bazılarını Kur'an'daki ayetlerden seçerek çıkardığı harflerin yan yana gelmesinden hasil olan Ankara şehri, İstanbul ile başbaşa bir şehr olarak müjdelenmiştir.

(3) Başkent Ankara, Harita Genel Müdürlüğü yayını

Bunun izahı şöyledir :

Osmalı alfabetesine göre, Ankara'nın (A) sı
ME-VAYI NAZENİNE KIM ELİF OLURSA EFSER
LÄ-MÜD OLUR BU MEVA İSLÄMBOL İLE HEMSER

Misraında,

Ankara'nın (N) sı

NUN VELKALEM BAŞINDAN ALINSA NUNU YUNUS

Suresinin (NUN),

Ankara'nın (K) sı,

MIFTÄH-I SUREİ KAF SERHADDİ KAF TAKAF

misrainden,

Ankara'nın (R)'sı,

MUNZAM OLUNMAK İSTER RAYI RESUL PEYGAMBER

misrainden,

En sonunda ise, ANKARA kelimesini tamamlayan çift gözlu (H) vardı.

Eski (H) Buda;

HAYHUY İLE AHİR MAKİD OLDU ZAHİR

misrainden almıştır.

Böylece bu şehir bir HAYHUY neticesi İstanbul ile başabaş bir şehir olacaktır, diyen Müştak Efendi son olarak da,

EY PADİŞAH-I FAHHAM SULTAN HACIBAYRAM

RUHAN İSTER İKRAM MÜŞTAKİ ABDÜ ÇAKER

diyerek müjdesinin mükâfatı mesafesinde Hacibayram-ı Veli'nin ruhaniyetinden ikram istiyor.

Maneviyat aleminin sâdîk yolcuları bu kehânete inanmışlardır.

Görüyorsunuz ki başkaları inanmasalar bile Müştak Efendinin kehâneti, müjdesi gerçek olmuştur.

Tam birbüçük asır önce söylemiştir. Bunu buradan ebced hasabıyla 1340 tarihini çíkaranlara ve bu işin millî mücadele ile noktalandığına inanıyorum.

Ankara'nın başına konacak olan bu devlet kuşunu önceden hissederek o günlerde harekete geçenlerde olmuştur. Başka vilayetler başta Kayseri, Konya olmak üzere ama bunların hepsi de ayrı başkent olmaya lâyık şehirler oldukları halde bu şeref yalnız Ankara'ya nasip olmuştur.» (4)

6. ANKARA'NIN BAŞKENT OLUSU TEKLIFI

Bisse (BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM)

RIYASETİ CELILEYE (BAŞKANLIK YÜKSEK MAKAMINA)

Lozan muahadesinin mütemimlerinden olan Tahliye Protokolünün tatlîkî hâfi (Gizli) bulunan ve baştan egnebî İşgallinden kurtulan Türkiye'nin

fillen tamamîyeti tahakkuk etmiştir. Milletimizin en kıymetli mallarından İstanbul'unu hilafet-i İslamiyenin Makarri (Karargâhı) olan vaziyetini Alem-i İslâm içinde tâhsisen ve hasren (Yalnız) Türk Milletinin Vesaiti Müdafasına mevzu olarak illebet muhafaza edecekdir. İki tarafda Türkiye Devleti Makarri idaresi için Büyük Millet Meclisi'nde karar vermek zamanı gelmiştir.

Bir devletin merkezini tayin için esas olacak mülâhâzâlı yeni Türkiye'nin makarri idaresi Anadolu'ya ve Ankara şehrine intihap (Seçilmesi) edilmek lüzumunu amirdir. Mülâhazâti meskure muahade name ile boğazlar için kabul edilen ahkâm yeni Türkiye'nin esası mevcudiyeti memleketin menabii (kaynaklar) kuvvet ve inkişafını, Anadolu'nun merkezinde teessîf etme lüzumunu, vaziyeti müdafaa ve sevkî ceyişinin (askerî gönderilebilmesi) mûsadesi dahili ve harici emniyet ve istidadîn hususunda mesbut olan tecerrubu ehemniye hâlasya olunabilir.

Bu mülâhazâtin her biri başı başına bir ehemniyeti kâitalye halzâr. Devletin makarri idaresinin yeni bir şekilde tesis ve inkişafına bir an evvel başlamak, dahili ve harici tereddütlerle nihayet vermek için aşağıdaki maddeler kanuniyeni kabulünü arz ve teklif ederiz.

9 Teşrîni evvel 39

Kanun Maddesi : Türk Devletinin makarri idaresi Ankara Şehridir.

Kütahya (İmza)	Ertuğrul (Balıkesir)	Diyarbakır (İmza)	Çorum (İmza)
Malatya (İmza)	Bursa (İmza)	Sivas (İmza)	Erzincan (İmza)
Kastamonu	Malatya (İstanbul)	Karhisar Sahip	Istanbul
Konya	Bursa		

Millî mücadele yılları... Sivas Kongresi toplanmıştı. Ankara ve çevresi millî heyecanla kaynıyordu. Mustafa Kemal güneş bekleniyor ve bu güneş ıhlân dağları eritiyor.

Ankara'da millî heyecan galevana gelmişti. Ancak, buna karşılık İstanbul'da bulunan padışah hükümetinin emrinde olan Valli Muhittin Paşa bu heyecanı söndürmek için çalışıyordu.

«12 Eylül 1919. Valli Muhittin Paşa kazaları teftiş ediyordu. Bu hadise üzerine, Hamîlî Rıza İlo Polatlı'nın Hacı Tuğrul köyünden Kara Salt Çetesî Muhittin Paşa'yı Elmadağ İlo Yahşihan arasındaki Kılıçlar Bolindo tevkîf ederek Sivas'a gönderdiler.» (6)

Bu hareket Büyük Atatürk'ün Ankara'ya gönül bağlamasına neden olmuş, Sivas'tan Eskişehir'e gitmek üzere kararını değiştirmek Ankara'ya gelmiştir.

(4) BENDERLİOĞLU, Ahîf : Yenimahalle Belediyesi'nde verdiği seminerden 1985 Şubat 28

Erzurum ve Sivas Kongrelerinde hayatı temsiliye reisliğine seçilen Mustafa Kemal Paşa Milletin tek ve son ümit ışığı olarak yurt ufuklarında birdenbire güneş gibi parlamıştı. Bu parlayış aynı zamanda Milletin kaderine de hakim kilmiştir. Ankara'ya gelirken karargâh olarak dediği gibi belki de Ankara'dan da bir türlü ayrılmak istemiyordu. Neden? O'nun Ankara'ya çeken manevî kuvvetin sırrını ve daha birçok sırların cevabını biz veremeyiz. Zira gaybi yalnız Allah bilir. Ne var ki 27 Aralık günü Ankara'liların Ata'ya karşılaşma dillere destan bir karşılaşma olmuştu.

Derin manâ taşıyan ve bütün ümitleri tek noktada toplayan bir karşılamadır bu. Enver BEHNAN Şapolyo diyor ki,

«Ankara çevresi ve halkın Oğuz boyalarından gelen Türkler teşkil eder. Onlar böyle fevkâlade günlere kızılca gün derlerdi. Böyle kızılca günlerde ise Seymen alaylarının düzülmesi töre idi. O günde öyle oldu. Seymen alayları düzüldü, o gün kundakdaki bebelerle yatalak hastalarını bekliyenlerden başka herkes sokaklara dökülmüşti. Evler de kimse kalmadı. Bir hafıta evvelinden beri civar Vilayet, kaza ve köylerden atlı, arabalı, yaya, bütün vatandaşlar fevç fevç Ankara'ya akın ediyorlardı. Tarihte böyle bir galeymanın benzerine az rastgelinir. Ankara'liların dediği gibi o gün Ankara da kızılca bir gün olmuştu.» (7)

«Ankara halkı, tarihin pek eski devirlerinden beri (Seymen düzülme) adı verilen bir Türk ananesini milli vicdanında gizli bir sîhir olarak yaşatmaktadır. Seymen alayı daima kızılca günlerde kurulurdu. Yani millî felaket günlerinde, bir beyliğin ve bir devletin yıkılışı sıralarında yeni bir devleti kurmak ve başa yeni bir reis seçiliydi. Bu tören Türk'ün mucizeli bir mefkûresiydi. Bu sebepleki ki, Oğuzlar tarihin hiçbir devrinde devletsiz kalmamışlardır.

Seymen düzülme, çok şayanı dikkat bir içtimai hadisedir. Seymen alayı toplu ve millî bir galeynânıdır. Bunun ufak bir şekli de bayram ve düğünlerde kurulurdu. O gece bir dağ yamacında veya hâlde tepede büyük bir ateş yakarları. Maşalama denilen demirden yapılmış büyük bir çanak vardır. Bunun içine yağı çira koyarlar. Bu ateşin üstünden atlıyarak, bir nevi tura oyunu oynayarak sabahı ederlerdi. Bazen bu ateşe koç atarlardı. «Sin, Sin» oyunu eski Türk kavimlerinde mevcuttu. Bir nevi ibadet şeklidir.

Seymen düzülmemi, yalnız Ankara anane olarak saklamıştır. Çünkü bütün Ankara civarı köyleri oğuz boyları ile doludur. Çubuk'ta, Kinik, Elmaçay eteğinde Bayındır, Ayaş'ta Kayı, Hüseyingazi eteğinde Peçenek, Yazır, Dodurga, Bâlâ'da Avşar, Çubuk'ta Kargin, Çavundur, Eymür Gölü, Bökdüz köyleriyle Ankara'yı çevrelemiştir. Bütün bu köy adları Oğuzların Yirmidört boyunun adalarıdır. Köylülerin pokçoğu Oğuzların Boydilli aşiretinin monsuptur.» (8)

(7) (8) a.g.e.

«Yıl : 1914 :

İkinci Dünya Savaşı başlamış, seferberlik ilân edilmiş öyle bir seferberlik ki Anadolu'yu yiyip bitiren, varını, yoğunu tüketen, talâan eden bir seferberlik.» (9) Bu seferberlik'e giden Ankara'lilar geriye dönmemişler ve geride öksüz çocukların ve oacaklar bırakmışlardır. Vatan sevmenin, hür olmanın ve Türk olarak yaşamamanın değerini çok iyi biliyorlardı. Her oactan bir şehit, en az bir şehit çıkmıştı.

«Evet binlerce Ankara'lı yiğit gitti, hemde bir cehennem gibi yanana Çanakkale'ye..»

Ankara uşağının kaderi onu oraya götürmüştü. Arslanlar gibi çarçıftı, açtı bağırtı koştı, tepeleri aldı, geri verdi, tekrar aldı, günlerce aylarca çarçıftı ve nihayet, memleketi, ırzı, namusu, hürriyeti ve istiklali için dövüştü ve bir hilâl uğruna can verdi.

Giden binlerce Ankara'lıdan ancak, birkaç kişi dönebilmişti. Onların da ya kolu, ya da bir bacağı yoktur. Şarka gidenler Kafkaslarda esir düşüp Rusya içlerine götürülmüş, ne bir mektup ne bir haber vardı. Onu öldürdiye malî tereke edilmiş, dağıtılmıştı. Yıllarca sonra o da, tahta bir ayakla çıktı. Yemene gidenler, dönüşlerinde büyüğün çocuklarını tanımadılar... Nasıl tanışınlar, gideli tam yedi yıl olmuştu..

Yıl 1918 :

Seferberlik bitmiş, Osmanlı İmparatorluğu mağlûp olmuş, bir nevi vaşiyetnamesi olan mütareke (Sevr) imzalanmış ve mütareke hükümleri gereğince İngiliz donanması İstanbul limanına girmiştir. Biraz sonra İngilizler, Fransızlar ve İtalyanlar can çekişen adamın mirasına konmak için memleketi yavaş istilâya başlamışlardır.

Heyl... gidi günler hey!..

Viyana kapılarına dayanan, Macar ovalarına at koşutran Akdeniz'i bir göl yapan koca millet şimdî ne hale düşmüştü. 600 yıllık bir İmparatorluk, çatırdayarak çöküyor, göçüyor bu çöküş ve yıkılışın sesinin yankısı bütün dünyaya yayılıyordu.

Yıl : 1919 :

Bir sabah, güneş Hüseyin Gazi dağının çatal oyuğundan bütün İhtîşamı ile kizarıp doğarken, Ankara acı bir haberin, heyecanı ile uyanmıştır...

O sabah yurdun dört bir köşesinde olduğu gibi, İngiliz kuvvetleri Ankara İstasyonuna da asker çıkarmışlar.» (10)

27 Aralık 1919 Cumartesi sabahı... Güneş Elmadağı'nın karlı doruğu üstünde ilk fecrini saçıyor. İncisu, erimiş bir kızıl maden gibi akiyor... Dikmen ve Çankaya bağılarından gelen soğuk bir rüzgâr esiyordu.» (11)

«Seymen, Efe, yiğit ruhlu ve akıllı manâsına kullanılmaktadır. Zeybek kelimesi de seymen kelimesi ile alâkalıdır. Seymen düzüleceğî zaman, efe-

(9) (10) : Hemşehrîmiz Atatürk, T. İş Bankası KÜLTÜR Yayıncılık Yenilik Basımevi, İstanbul, Sayı 130

(11) : ŞAPOLYO, Enver Behnan : a.g.e.

ler kahvesi önüne sancak dikilir. Bu bayrak Seymen alayının kurulmasına işaretir. Eski Türklerde otağ önüne tuğ ve sancak dikerlerdi... Mustafa Kemal'in Ankara'ya geleceği günün sabahı da sancak dikildi. O zaman efeler kahvesi Ulucanlar'a giden yolu üzerinde bulunan Sarı Ahmet'in kahvesi idi. Esasen civar köylerden seymenler akın akın gelerek hanlara yerleşiyorlardı. Bu günlerde Kalecik Seymenlerinin başında Sülük, Zirlilerin başında Sarayı Ahmet, YOZGAT'TAN YENİ ŞEYHİ RIZA UŞAKLARI, yani kızanlarıyla gelmişti.» (12)

«Seymen olanlar, ayaklarına gön ayakkabı, yani ucu kalkık bir yemeni, tıftıktan diz çorabı giyerler, içlerine Osmaniye topundan içlik ve içliğinin üstüne sırmalı camadan, bellerine şal sararlardı. Aynı zamanda yanları siyah şeritlerle süslü mavi veya Lacivert Zıvgı giymekte idiler. Bir kısmı da şalaz şalvar giyiyorlardı. Bu şalvarların oyuklara gelen tarafı pek dardı. Şalvarın arkası fazla surette sarkıyordu. Beyaz tıftık çorapları kırmızı püsküllü bir bağla bağlanıyordu. Küçük çocuklardan da Seymenler vardı. Bunların şalvarları Efzonlar gibi bir beyaz etekliktir. Bunların birde sırmalı uzun hırçınlar vardır. Bunlara biz, Hitit kabartmalarında rastgelmekteyiz. Seymenler, şal kuşağı üstüne bir silahlı içine de som saplı dedikleri sapı beyaz kemikden bir hançer ile, bir de gümüşlü tabanca sokarlardı... Omuzlarında aşağıya gümüş atmalı köstek, kollarında gümüş (Pazvant), boyunlarından atma dört köşeli ve üzeri süslü (Hamayıl kabı) takarlar, bunun içinde, kurşun geçmemek için yazılı bir dua bulunurdu. Başlarında fes, üzerinde elli dirhem ağırlığında siyah bir püskül ve fesin üzerinde puşu denilen, ipekli bir yazma sarılıydı. Puşunun bir ucuda omuza sarkmaktadır. Bu kiyafet biraz farkla Aydın zeybeklerinin hemen aynıdır. Yalnız zeybek zıvgaları kısadır.

İşte Mustafa Kemal Ankara'ya geleceği gün, aynı suretle Seymen alayı kuruldu.» (14)

«22 Mart 1920 tarihinde İngiliz askerleri birden bire gece yarısı trenle atlıyarak Ankara'yı terk etti ve Eskişehir'e gittiler.

Yirminci Kolordu Kumandanı Ali Fuat Paşa Batı Anadolu Kuvayı Millîye Kumandanı oldu. Raflit Paşa'da Demirci Mehmet Efe'nin erkânı harbi olmuştu. Ali Fuat Paşa, Eskişehir ve havâlisinin Millî bir mintika addedip mükumandanlığına süvari kaymakamı Atif Beyi, Afyonkarahisar havâlesi ve millî bir mintika addedip kumandanlığına da 23'üncü firma kumandanı Ömer Lütfullâ Beyi tayin etmiştir. Fakat İstanbul hükümeti, Ali Fuat Paşa'nın bu faaliyetini görünce, onun yerine Hamdi Paşa adında birisini tayin etmiştir. Hamdi Paşa Eskişehir'e dar geldi. Fakat Mustafa Kemal Paşa'nın tehdidi ile derhal geri döndü.

Bu sırada İngilizler, Eskişehir mintikası Kuvayı Millîye Kumandanı Atif Beyi tevkif ederek İstanbul'a gönderdiler. Bu zamanlar Ankara'da Kuvayı Millîye teşkilatı yapıldı. Müftü Rifat Efendiliñ yardımı ile Ankara civarında içinden Millî kuvvetler teşkil edildi. Yozgatlı Rıza, Hısarlı Güzel Osman,

Yağcıoğlu Fehmi, Gündük Haşim efelerin mahiyetinde kuvayî millîye çete-leri kuruldu. Atlı ve yaya olan bu kuvvete, silah altında bulunan askerlerde verildi.» (15)

«Tarihte Türklerin kurduğu 16 devlete ilâveten 17. Türk Devletinin kuruluşuna hep birlikte şahit olan fanilerdeniz. Ne mutlu bizlere «Cihangirane bir devlet çıkarttık, bir aşiretten» muazzam bir imparatorluğun enkazı üzerine kurulacak yeni devletin çok daha üstün ve çok daha modern bir devlet olması Mustafa Kemal Paşa gibi milletiyle bütünleşmiş yüce bir liderin idealî olduğu kadar, miletin de tutkusunu haine gelmiştir.

İşte 17. Devletin kuruluşu böyle hava içinde gerçekleşmiştir. Ve Ankara'da böyle başkent olmuştur. İşte Ankara'nın başkent oluşunun hikâyesi budur. Başkent olur olmaz birdenbire Türkiye'nin en büyük, en gözde yerleşme merkezi haline gelen Ankara'ya o günlerde görülmemiş bir göç akını başlar.

Artık herkes Ankara'ya gelmektedir. Herkes derdini devasını Ankara'da arıyor ve bulacağına da inanarak geliyor da geliyor. Devrin namlı şairleri bile bu inancı benimsemişler,

«Seni görmek ister her bahtı kara,
Senden yardım ister her düşen dara,
Yetersin onlara güzel Ankara.»

dileyerek Ankara'ya göç akımını habire destekliyorlardı.

Her şeyin Ankara için olduğu o yıllarda Ankara mahrumiyetlerle doludur. Pek çok şeyin yokluğu şiddetle hissedilmeye başlamıştır. Pek tabii bunların başında konut ihtiyacı gelmektedir. Gecekondu ismi verilen bir çoşk göçbe Inşaat, Ankara'nın büyük derdi halindedir. Artık, her gece yüzlercesi konuşuyor, konuşmasıyla İskân edilmesi bir oluyordu.

Yılmaya kalkınız mı bütün bir bölge halkını birleşmiş bir kitle halinde karşınızda buluyorsunuz. Ankara'ya göç akımının mühim bir bölümünü de her sabah omuzunda yorganıyla gelen yüzlerce davetsiz misafirin teşkil ettiğini unutmuyalım. Bunların geldiklerinin hemen ertesi günü başlarını sokacak bir dam altı araması olağan görünüyor. Ve bu nedenle kimso yıkımayla cesaret edemiyor. Falih'in dediği gibi tâ... Tandoğan zamanında başlayan ve yıkılmadığı için hızını artırarak devam eden bu afet Partî mücadelerinin yoğunluğu 1946 yılından sonra daha da artıyor. Bunun en mühim sebebi de İklidâra gelecek partilin hangi parti olursa olsun gecokonduları tanıyaçağı ve herkese tâpı verileceği şaylasıdır.» (16)

7. YENİMAHALLE'NIN TARİHİ

Bundan 400 yıl önce İlçemizin köylerinden bir çoğu geno köy olarak vardı. Bunu şerîye sicillerinden öğreniyoruz. Ancak, İlçe merkezimiz olan «Yenimahalle» gerçekten de adı gibi yendi.

(16) Benderlioğlu, ATİF : Yenimahalle Belediyesinde verdiği konferanstan

1946-1969 yılları arasında, Ankara Belediyesi'nin dar ve sabit gelirli vatandaşları mesken sahibi yapabilmek amacıyla, İlçemiz merkezine ilk temeller attığı, bir gerçekdir. İlçe merkezimizin 30-35 yıllık bir mazisi vardır.

Yenimahalle'nin doğusu ve programının gerçekleşmesi, bugün toplu konut, toplu yerleşim planları yapanlara en güzel bir örnektir. Türkiye'de ilk defa belediyelerin öncülüğünde ve desteğinde konut problemine bir çözüm, aranmış ve bulunmuştur.

Çıkarılan özel kanunlar ve kredi destekleri Yenimahalle projesini gerçekleştirmiştir.

«Ucuz arsa»lar olarak «nam» salan, çiftliğin karşısındaki boş alanlar özel bir projeye yerlesime açılıyordu.

5218 Sayılı bir kanun da bu gaye ile çıkarılmıştı. Kanunun 1'inci maddesi «Ankara Belediyesi mülkiyetinde bulunan veya bu kanun gereğince mülkiyetine gelecek aralar ve arazinin, ilişik haritada MAVİ ÇİZGİ ile taranan kısımlardan, Belediye Meclisi kararı ile belli edeceklerini, mesken yapmak isteyenlere 2490 sayılı Kanunun hükümlerine tabi olmaksızın tahsis ve bina yaptıktan sonra temlik etmek» yetkisini vermiştir.

Arsaların ne şekilde ve hangilerinin belediyeye geçeceği kanunun 8. maddesinde şöyle ifade edilmiştir :

«Bu kanuna ilişik haritada MAVİ ÇİZGİ ile taranan sahalar içerisinde hazineye ait arazi bedelsiz, hazineň hususi malları mahiyetinde olan veya katma bütçeli dairelerle (Vakıflar Hâriç) özel idareye ait bulunan arazi ve aralar ise vergi kıymetleri üzerinden ve bedeli faizsiz olarak 10 yılda eşit taksitlerle ödenmek üzere Ankara Belediyesi namına devir ve tescil olunur.»

Bu kanunun hükümlerinden faydalananın için «en az bir yıl belediye hizmetleri içinde oturmuş olmak, kendisinin, eşinin veya reşit olmayan çocuğu Ankara'da meskeni veya mesken yapmaya elverişli arası veya bir meskende en az yarı hissesi bulunmamak veya başkaca bir irrat ve akar sahibi olmamak şarttır.»

Bu kanuna göre, sahip olunan araların bedeli, 10 yılda, faizsiz taksitlerle ödenecektir. Kanunun 4'ncü maddesinde «Arsa verilmesi uygun görülenler bu yerlerin tahsis ve teslimi tarihinden itibaren birinci yıl sonuna kadar Belediyenin göstereceği tıpte bir mesken yapmaya... mecburdurlar.»

Ucuz arsa ve bellirli bir zaman diliminde inşa mecburiyeti. 5218 sayılı kanunun lki esasıdır bu... Geriye, kredi meselesi kalıyor.

28.06.1948 gün ve 5228 sayılı «Bina Yapımını Teşvik Kanunu» da kredi meselesini halletermiştir. Bu kanunun 11'inci maddesinde : «Aynı şehir ve kasabada kendisine veya eşine alt mesken olmayanlarla bu gibilerin mesken edinmek üzere kurdukları kooperatiflere mesken yapmak veya yaptır-

mak üzere ipotek mukabilinde Türkiye Emlak Kredi Bankası'ndan, bankaca tahmin edilen inşaat bedelinin % 75'ine kadar ve % 5'i geçmemek üzere Maliye Bakanlığı'na tesbit edilecek faiz nisbeti üzerinden borç verilebilir.» denilmektedir.

Konut yapılması amacıyla, halka dağıtılması gereken 1.060.418 m²'lik bir saha ayrılmıştır. Bu sahanın 460.419 m²'si, 10 kuruş hesabıyla 46.061.— TL'sına hazırleneden alınmıştır. Kooperatiften alınan 150.000 m² ile şahıslardan alınan 450.000 m² için ferağ masrafları da dahil olmak üzere 118.052.— TL ödendiştir.

Bazı yolların yapılması, imar planının hazırlanması, su borularının döşenmesi ve yapılacak olan bina tiperinin seçimi ve diğer masraflarla birlikte 1949 yılı sonunda 755.195.— TL'nin harcandığı görülmüştür.

O yılın Belediye Başkanı Ragıp Tüzün ve meclisinin çok büyük emekleri olmuştur.

Parselleme neticesinde 2.915 parça arsa elde edilmiştir. Bunlardan 2900 parsel üzerine mesken 13 tanesi üzerine umumi hizmet için 20 resmi bina, 2 tanesi üzerine de 41 dükkan yapılacak.

Parseller umumiyetle 175-300 m²'dir. Meskene tahsis edilen aralar üzerinde yapılacak tipler de şöyledir.

Adet	Oda Sayısı
228	5
521	4
1670	3
481	2
+	
Yekün :	2900

Kanuni şartlara ilâveten Belediye Meclisi; koyduğu tercih sebepleri aşağıdaki sıraya göre derecelendirmiştir.

- 1 — Evli veya dui olup çocuğu fazla olanlar
- 2 — Evli olanlar
- 3 — Ankara'da yeresme tarihi eski olanlar
- 4 — Ankara'da devamlı iş sahibi olanlar
- 5 — Mali durumlar evveliyatla bu kanundan faydalananmayı İcap ettirecek derecede olanlar.

Yapılan İlânlar neticesinde müracaat eden 5756 vatandaştan bir kısmı aranan vasipler halz olmadıkları için 2896 kişi arasında ve noter huzurunda kura çekilmişdir. Bunlardan 2085'i tesbit edilen müddet içinde müracaat ederek mukavelesini yapmış diğerler haklarını zayıf etmişlerdir. Taksim edilmeyen aralar yendi kura mevzuudurlar.

1949 yılında 32 area sahibi inşaata başlanmış ve 10'unun inşaatı tamamlanmıştır. Bu vatandaşlar Yenimahalle hareketlerinin öncülerini teşkil etmektedirler.» (17)

(17) BENDERLİOÖLU, Ahmet : s.g.e.

1950 yılında Belediye Başkanı Atif Benderlioğlu'dur. Atif Benderlioğlu da şyledir.

Numuna Hastanesi	600 Yatak
Doğum Evi	250 "
Belediye Hastanesi	50 "
Etimesgut Sağlık Merkezi	10 "

Yıl 1950... 1950 yılında Ankara'da nüfusun dağılımı ise şyledir.

«Yenişehir	27.530 Nüfus
Bahçelievler	8.215 "
Çankaya	1.991 "
Yenimahalle	1.967 "
Orman Çiftliği	1.707 "
Altındağ	19.576 » Gecekonduda
Yenihayat	24.122 " "
Aktaş	4.775 "
Yenidoğan	18.780 "
TOPLAM NÜFUS :	112.648 "

1950 yılında Ankara'da mevcut hastane ve sağlık merkezlerinin durumu 28 Şubat 1985 tarihinde Yenimahalle Belediyesinde düzenlenen seminerde o yıllardaki manzarayı söyle anlatmıştır. Sözü, Benderlioğlu'na bırakıyoruz :

«Mavi saha dahilinde evvelce yapılmış olan binalarla bu sahanın dışında kalan eski yapılarda istenirse bu kanuna intibak ettiriliyordu. Uygulamada buna benzer kolaylıklar sağlayan hükümleriyle kanunların tatbikatına giriştidi. Uygulama 48-49 yıllarında başlığına göre belediyenin 1950 yılında işleri bir hayli ilerlemiştir. Arşaların büyük bir kısmı dağıtılmış inşaa her yörede hızla ilerlediği gibi düzensizlikler de kendisini göstermeye başlamıştı. Takdir ve tahmin edileceği gibi sıkıntıların büyük kısmı inşaatı teşkil ediyordu. Kanunun ruhunu teşkil eden tipe uygun Inşaat şartına hemen hemen hiçbir yörede gerektiği gibi rılayet edilemiyordu. Inşaat sahipleri genellikle kendi menfaat ve ihtiyaçlarını ön planda tutuyor, ihtiyacına ve parasına uygun bir biçimde iş görmeye gayret ediyorlardı. Hatta mümkün olursa fazladan bir dükkan veya bir kat yada bir oda llavesini de ihmal etmeyordu. Bu gelişigüzel davranışlar vatandaşın kendisini müşkül durumda bıraktığı gibi belediyeyi ve bazı ahvalde komşularını da sıkıntıya sokuyordu. Sıkıntıının bir kısmını da belediyenin yükünde olduğu hizmetler önceden düşünülmemiş alt yapı hizmetleri tahsil edilen arşaların uyarsızlığı gibi şeyler buna rağmen evlerin Inşaatı arzu edilen surette gerçekleştiriyor, gerek kralık gerekse mal sahibi olarak yerleşmeler aralıksız devam ediyordu. Bir yandan yerleşiliyor, bir yandan da yapılıyor. Böylemeye hacet yok ki evlere yerleşme başladiktan sonra şıklığı yetter nlepeten azalea bilen de şekli değiştirerek devam ediyordu.

Özellikle çoğu güncel olan belediye hizmetlerinin aksasından mütevelliit huzursuzluklar vatandaşlar kadar belediyecileri de rahatsız ediyordu. Yeni kurulan bir mahallede hal ve ahval de suyun, yolun elektriğin sıkıntısı çekildiği gibi değişik katlar can sıkığı kadar bazı ahvalde de inşaatın verilen plana uygunsuzluk da işi yılmaya kadar götürülmüştu icap ettiriliyordu. Ama vicdanın emrettiği orta yol tercih edilerek her sorunun orta bir çözüme bağlanmasına dikkat ediliyordu. Öte yandan siyasi ortam yepen ve bambaşka bir değişiklik arzediyor, o günleri yaşayanlar bilirler. Vatandaş verdiği oyaların peşinde ona sımsıksı sarılmış adeta görevlilerden alacaklı durumunda gibidir. Bu nedenle kapılar vatandaşşa ardına kadar açıktır. Görevliler ise gece gündüz vatandaşın emrinde ve hizmetindedir.

Hülasa edecek olursak aslında vatandaş hizmet istemenin belediyede hizmet vermenin sevinci ve heyecanı içinde çarpıp duruyordu. Ama ne çareki sel gibi akıp gelen ihtiyaçların her birine cevap vermek imkânı yoktu. Bütçeler yüz milyonlarla ifade edilen rakkamları henüz aşmıyordu. Bugünkü milyarlar ise hayalden ibaret. Hasılı o günü yokluklar içinde vatandaşları teskin ve teselli etmenin güçlüğüünün bugünkü varlıklı dönemde anlatmak mümkün değildir. Osmanlı döneminde bir ara Amasya'da valilik yapmış olan Ziya Paşa yokluk ve imkânsızlık içinde bir hizmet yapamamanın üzüntü ve elemini şu zarif misralarıyla ne güzel ifade eder.

Sanma Amasya'da Paşalık ettim
Buldum yetim halkını babalık ettim der.

Başkent Belediyesine Devlet yardımının temini yolundaki teşobüslerden de bir nebze bahsetmek isterim. Bu da ilginç bir anıdır. Çaresizlikler maddi ve manevi baskilar altında kıvrandığımız o günlerde şehirde su sıkıntımız doruk noktasında idi. Tıpkı Falih Beyin mücadele sonrası hatırlasında susuzluktan bahsederken dediği gibi bir avuç nüfus için yüz yakayabilecek kadar su bulmak Devlet Reisinin ve hükümetin belli başlı gündelik dörtleri arasındaki.

Evet, 1950'nin Ankara'sında da durum bundan daha farklı sayılmazdı. Devlet bütçesinden su için tahsisat isterken gerekçemiz kuvvetli idi. Diyorduk ki; Ankara Devletin başkentidir. Durumu diğer vilayetlerle kıyaslanamaz. Başta Devletin kendisi olmak üzere hükümet, Meclis, Askeri ve mülki devayı ve müessesat, sefaretler, bankalar, iktisadi teşşükler, üniversiteler hep burada. Bunların muhtaç olduğu mahalli hizmetlerin özellikle su ihtiyacını azamotlu karşısında olmazıdeki küçük imkânlarla biz ne yapabiliyoruz? Takdirlerinize erzederim, diyoruk. Hükümet bizi haklı buldu. Ve davamızı ülkelendili. Ve 1951 bütçesinin yardımalar fashına Ankara Belediyesi İçin ödenek konmasını prensip olarak kabul etti. İş konunun Meclisçe kabul edilmesine ve düşünülen yardımın yeterli bir seviyede olmasına kahyordu. 1951 yılının yardım fasi müzakere ediliirken bende meclisde bulunuyordum. O gün Meclisin manzarası görülmeye değerdi. Bu işe muhalif olan Milletvekilleriň hemen hepsi taraftarlarının karşısında yer almışlar Ankara'nın özel

durumunu savunanları susturmak için ellerinden gelen her gayreti sarfediyorlardı. Birbiri peşine kürsüye fırlıyor, Başkent olduğu günden beri Devletin milyarlarını yutan bu Ankara'ya hiçbir ayrıcalık tanınmamasını aksi takdirde diğer vilayetlerin de gündeme geleceğini ileri sürüyor çeşitli polemiklerle talebin reddini temine çalışıyorlardı. Konuyu sıkı tutan Ankara Milletvekilleri arkadaşları hep aşaçdan alarak elektrikli havayı dağıtmaya çalışıyorlardı. Bu taktik işe yaradı. Uzun çekişmelerden sonra sabaha karşı nisbeten yatan bir hava içerisinde 500.000.— TL'lik bir yardım kabul edildi. O günkü tutumuna göre Meclisin bu nezih diyebileceğimiz davranışını toplantı halinde beni bekleyen Belediye Meclisine müjdelediğim zaman Mecliste bir bayram havasının estiğini hiç unutmayacağım. Bu olayı bugünkü kuşağın oldukça yadırgayacağını sanıyorum. Ama mahalli idarelere devlet yardımını, yarımını öngören bir anlayış havasının o günden itibaren doğduğunu da düşünmek yerinde olur.

Herseye rağmen 5218 ve 5228 sayılı kanunların uygulanması olumlu bir şekilde devam ediyordu. Ve böylece Yenimahallenin kentleşmesi gittikçe belirli bir aşamaya gelmiş bulunuyordu. İnşaat hususunda devam eden mahalli sorunların topluca ele alınması ve mahallinde kestirme yollarından çözüme bağlanması meclis yetkisiyle çalışan özel komisyonun el koyduğu işler zamanında halledildikçe dertler şikayetlerde süratle azalıyordu. Bugün Yenimahallede bitişik nizamda gördüğümüz değişik yapıların pek çoğu İslah komisyonunun ön incelemesinden geçerek son şeklini almış görüntülerdir. Yenimahalle bizlere ve bizlerden sonra geleceklerle çok şeyler öğretmiştir. Sözlerime başlarken de söylediğim gibi Yenimahalle'mız planlı-plansız şehircilik denemelerinin büyük bir tecrübe alanı tabir caizse bir çeşit laboratuvarı olmuştur. Öylesine bir laboratuvar ki hatıra gelen ve gelmeyen birçok özelikleri uzak-yakın ihtimaleri kusur ve hataları, eğrili, doğru görmemizde büyük ölçüde yardım etmiştir.

Son zamanlarda şehircilik okuyan gençlerimizin bazlarının Master yapmak üzere Yenimahalleyi ele aldığılarını görüyor ve buna çok memnun oluyorum. Eksiği, noksası dahil her yönüyle büyük ve kalabalık bir yerleşme merkezi olarak gittikçe daha da genişleyip büyuyen Yenimahalle İlçemizin Ankara'nın en rağbetli bir bölgesi halinde Büyükşehir Camiası içinde yerini aldığıni memnuniyetle müşahede ediyoruz. Özellikle hava kirliliğinin bu yörede endişe verici olmaktan çok uzak bulunduğu bölgenin değerini daha da artırmaktadır.

Yenimahalle'nin çevresinde kurulan ve kurulmaka olan yeni kooperatiflerle normal inşaatı devam ederken yine çevrede Karşıyaka, Demetevler sorunu çıktı ve İmar Afı Kanunuyla bu sorunların çözümü bağlanması belirttiler. 1985 Şubatında sayın Başbakanın Yenimahalle'de yaptığı vaadler ve dağıttığı tapu tâhsile belgeleri Ümit vericidir. Konut sorununa çare bulmaşı ve bu çarenin aksamadan süreçli devam ettirilmesi İktidarlar görevlidir.

Yenimahallenin kurulmasında büyük emeği geçen şahsen gönül verdiği bu davânın gerçekleştirildiğini göremeden hayatı gözlerini kapayan rahmetli Doktor Ragıp Tüzün'ü rahmet, minnet ve şükranla anmayı yerine getirilmesi elzem bir görev sayıyorum. Eserin kuruluş şerefinin tamamen kendisine ve mesai arkadaşlarına ait olduğunu samimiyle arzederken bu şerefin paylaşılabildiğimiz bölümüm kendilerine gereği kadar yardımcı olabilmiş isek kendimizi mutlu sayarız.

Hizmet kervanı devam ettiğine göre bizlerden sonraki genç arkadaşlarımıza da hayırlı başarılar dileriz. Yenimahalleli hemşehrilerimize de Cenabı Haktan yurtlarında ve yuvalarında sağlık ve afiyet içinde mutlu ve uzun ömrler temenni ve niyaz eyleriz.» (19)

★ ★ ★

Yıl 1957... Atılan temeller yükselmiş, yepyeni bir Yenimahalle doğmuştur. Bu mahalle doğuya, batıya, güney ve kuzeye doğru gelişip durmuş... Belediyyenin öncülüğünde yapılan bir veya iki katlı düzgün yapılaşmanın çevresini, kontolsüz bir şekilde alabildiğine büyuyen gecekondu'lara örtülmüştür.

Büyuen Yenimahalle, 1 Eylül 1957'de İLÇE MERKEZİ haline getirilmiştir.

Sincan, 1958 yılına kadar Etimesgut Bucağı'na bağlı bir köy... Sincan'da büyümekte, 1955'te büyuen Sincan'da Belediye kuruldu. 1958'de ise bucak haline getirildi.

Etimesgut... O yıllarda bir bucak merkezi... Gittikçe ve ağır bir tempo ile büyümeye sıcaklığı çekiyor. Yalnız büyündükçe, nüfusu Yenimahalle'ye kayıyor... Etimesgut, artık Yenimahalle'ye bağlanmış sankı... Yıl 1966... 1 Mart 1966'da Etimesgut'tan bucak teşkilatı kaldırılıyor ve organik bağlı olan Yenimahalle'ye bir mahalle olarak bağlanılmış...

8. BÜYÜK ATATÜRK, ORMAN ÇİFTLİĞİNİ KURUYOR

— Tarihi Hatıralar —

Ankara'da Atatürk'ün günlük hayatı içinde çiftlik gezintileri başta geildi. Marmara Köşkünün hususıyla ilk zamanlarda orada oda müzlü konserlerinin allelere dînletilmesi idi. Bir de ön taraftaki terasda oturur ve gelen geçen kimselerle sohbet ederdi. Çokunlukla öğle yemeklerini poynırlı yumurta yaptrarak orada yerdî.

Bögütözü'ndeki küçük kulübe ise, bilhaesa bahar mevsimlerinde çok sık gitliği ve havuzun başında kahvesini içtiliği yerdî.

Atatürk Ankara'yi sever ve bilhassa ağaçlandırılması için gayret ettilmesini isterdî.

CACIK OLUYOR

Ot bitmez deneñ Gazı Çiftliği bir yeşillik cenneti haline gelmiştir. Çiftlik Atatürk'ün olmazları nasıl oldurduğuna bir misaldır.

— Paşam burda ağaç yeşermez

Dedikleri vakit, O :

— Burada görenlerin hayran kalacakları bir çiftlik kuracağız.

Demiş ve kurdurmuştu.

Çiftliğin yeni yeşerdiği günlerde Ata, hemen her gün çiftliğe uğrıyor, yakınları ile burada birkaç saatini geçiriyor, yapılan işleri bizzat tetkik ediyordu.

Yine bir toplantı gününde, sofra başında sofrada bir çok yemek ve bu arada küçük kaplarda çiftliğin sütünden imal edilmiş yoğurtlar vardı.

Dâvetliler arasında, o zaman en yüksek makamlardan birini işgal eden bay A'de vardı.

Bay A. bilhassa şivesi yüzünden sık sık dostlarının muzipliklerine uğramaktadır. Meselâ o (programı) mutlaka (purogram) diye telâffuz eder.

O gün, yoğurt kâsesinin biraz ilerisinde başkâ bir yemek vardı. Ve bu yemek Bay A.'nın çok hoşuna gitmişti. Mütəmadiyen elini uzatarak o yemekten alıyor ve her elini uzattıkça kolu yoğurt kâsesine giriyor ve yoğurtlanıyordu. Arkadaşları Ata'nın nazarı dikkatini celbetmeden birkaç defa göz işaretü ile ihtar ettiler. Fakat o, aynı hareketleri tekrarlamaktan kendini alamadı.

Bir defasında kolunu adamaklı içeri sokunca, yanında oturanlardan biri Bay A.'yı sarsarak ihtar etmek istedi, Ata :

— Bırakin, dedi. Cacık oluyor.

Sh : 451

Rıza Ruşen Yücer

NEREDEN GELDIM

Atatürk, bir gün Marmara Köşkü'nün penceresinden çiftliğe bakarak şöyle demişti :

— Bazı kör kafalılar benim bu çiftlikleri kurmamı, dünya hırsına atfettiler.

Bazı dalkavuklarda, sadece herkese örnek vermek için yaptığımı ilan ediyorlar. Ben parayı ne yapayım, malı ne yapayım. Öldükten sonra elbet bu millet gömülüdürüm çukurun üzerine bir taş diker.

Bir' vatan kurtarıcısının bu təvazuunu hangi milletin tarhlı vermişler?

Atatürk, 68700 metrekare toprağı kendi parası ile satın alırken :

— Burada bir çiftlik kuracağım, bu çiftlikte hayvanlar yetiştiročeğim, bu küçük ormanın kenarında zıral əndüstrimizə alt bacalar tütecek demliştı.

Ve orman çiftliği ağaçlandırılmaya başlandığı zaman, günün birkaç saatini orada geçirir, işlere bizzat nezaret ederdi.

Atatürk'ün nasıl temiz bir kalp taşıdığının emsalsiz bir misalini gene bu çiftlik vermektedir.

Ata Çiftlik arazisini satın alırken, Kara Kerim adlı bir ihtiyar köylü toprağını satmak istememiş, fazla olarak da ileri geri laf etmiş :

— Elin muhacirine demiş, ben toprak mı veririm. Dağdan gelip bizi Bağdan mı kovacak.

Memurlar, ihtiyar amcanın sözlerine fena halde kızmışlar ve şüphesiz cezasını bulması için de aynen Atatürk'e nakletmişler.

Atatürk'ün bir anda yüzü gülmüş ve :

— İşte toprağına bağlı olan böyle yapar... Aferin köylüye demiş.

Birkaç gün sonra Kara Kerim'in arazisini görmek istemiş, yeri gördükten sonra da :

Kara Kerim'e benim toprağımdan yol veriniz ve çiftliğin bütün teknik imkânlarından istifade ettiriniz.

Bir müddet sonra da Kara Kerim'e gidip bizzat ziyaret ederek iltifatla bulunmuş, sık sık kendisini görmesini tenbih etmiş. Atatürk, çiftlikte her gezintiye çıkışlarında Kara Kerim'i ziyaret eder :

— Söyle bakalım Kerim Ağa, ben nereden geldim? Diye latife ederdi.

NURÇİHAN KESİM —ATATÜRK'ÜN KULÜBESİ—

TARİH DÜNYA YAYINI S : 55-56

Sh : 429

SENDE OKUMUŞ SAYILIRSIN

Etimesgut köyünde ihtiyar bir ahababı vardı. Adam eski Rumeli göçmenlerindendi. Atatürk'le pek teklifsiz, senli benli konuşurdu.

Fidan dikme ve Ankara'yı ağaçlama ve yesertme seferberliği devam ediyordu. Fakat bir kısım arazide türlü denemelere rağmen ağaç tutturmak mümkün olamamıştı.

Atatürk israr ediyor toprağı tahlili ettiriyor, çeşitli fidanları tecrübe eden geçiriliyordu. Fakat hiçbiri istenen ve beklenen neticeyi veremiyordu.

Ata'nın bu işe çok uğraşıp dildindiği ve bu yüzden çok da üzüldüğünü gösteren Etimesgutlu ihtiyar bir gün :

— Abe Paşam, dedi, zor işlerden hoşlanırsın, olmayıcağı öldürmek istersin ama bu toprak kiraçdır, fidan tutmaz neye bu kadar zorlanırsın?

Atatürk :

— Madem ki toprakdır mutlaka tutacağım

Diye kestirip attı.

Ihtiyar :

— Benim demin toprak dediğime bakma diye ilave etti : Toprak dedimse lafin gelişine göre söyledim. Dediğin doğru olurdu, burası toprak olsaydı. Fakat bu toprak değildir.

Her fikre her ihtisasla hürmet eden Atatürk :

— Ya nedir öyleyse?

Deyince İhtiyar :

— Kayadır!... cevabını verdi.

— Amma yaptıñ ha? Bunca ziraat mühendisi baktı, topraktır dediler.

— Ne dediklerini bilmem. Fakat onlar habire bu arizinin yüzünde doşayışıyorlar. Halbuki bu ince yüzün alt tarafı boydan boyaya düpedüz kayalıktır. İnanmazsan kazdır.

Atatürk bu cahil fakat toprağın dilinden çok iyi anlayan tecrübe adanının sözünü dinledi. Arazisinin muhtelif yerlerini kazdırıldı. Nereye kazma vroulduysa kayalığın vücutu anlaşıldı :

Atatürk bir gün aynı İhtiyara sordu :

— Neden bunu şimdide kadar söylemedin?

— Sen okumuşların sözüne daha çok inanırsın da ondan.

Ata :

— Bu lafin doğrudur dedi, ben okumuşların sözüne daha çok inanırmı.

Fakat bu yaşa kadar toprakla uğraşanlarına da inanırmı.

Çünkü bu işte sen de okumuş sayılırsın.

NURÇİHAN KESİM —ATATÜRK'ÜN KULÜBESİ—

TARİH DÜNYASI YAYINI S : 56-59

KÖYLÜ HAKLI

«Güzel bir sonbahar günü Etimesgut Çiftliğine girmiştik. Atatürk otomobilden inip, biraz yürümek istedî. Biz de arkasından gidiyorduk. Yaverleri ve köşk polisleriyle arkasındaydık. O sırada karşı patikadan eşeğiyle bir köylü belirdi. Foks, yabancıyı görür görmez her zaman yaptığı gibi haylayarak üzerine saldırdı. Hayvanı tutmak istedimse de başaramadım.

Bir anda ne olduğunu anlayamayan köylü, elindeki sopayı olanca hızıyla Foks'a doğru salladı. Bereket hayvana gelmedi. Hemen köylünün yanına koştum :

— Sen çıldırdın mı be adam? diye çıkıştım. Şu sopa fırlattığın köpek kimin biliyor musun?

Köylü dikkerek sordu. Ne olmuş sankı?

— O köpek Gazi'nin köpeği...

Bunu duyunca köylünün korkudan sıvışacağını sanmıştım. İstifini bile bozmadan, şu beklenmedik karşılığı verdi.

— O Gazi'nin köpeğiyse, bu da benim eşeğim. Gazi yeni bir köpek bulunur, ama ben bir eşek alamam.

O sırada geçenlerden habersiz, yürüyüş yapan Atatürk, uzaktan köyüyle tartıştığımızı duymuş :

— Ne oluyor orada? diye seslendi :

— Eşeğin kendine alt olduğunu söylüyor bu köylü dedim.

Yanına gelince de olayı başından sonuna dek anlattım. Başını salayarak:

— Köylü doğru söylemiş dedi. Gerçekten de öyle. Bir daha nereden eşek bulacak?» (x)

9. MECLİSTE İLK KADIN MİLLETVEKİLİ

5 Aralık 1934 günü meslipte kabul edilen 2599 sayılı «Teşkilat-ı Esasiye Kanunu»nun 10. ve 11. maddelerinin değiştirilmesi Hakkındaki Kanunu, kadınlarımıza seçimlere istirak etme ve seçilme hakkı tanımıştır.

Söz konusu kanunun 10. maddesinde : «18 yaşını ikmal eden her erkek» yerine «yirmi iki yaşını bitiren kadın-erkek her Türk, mebus seçme hakkına haizdir.» diye değişiklik yapılmıştır. 11. madde ise : «Otuz yaşını bitiren kadın-erkek her Türk, mebus seçilebilir.» Şeklinde konulmuştur.

1 Mart 1935'te çalışmaya başlayan Beşinci Meclisin albümünde 17 kadın milletvekilinin fotoğraflarını ve kısa biyografyalarını görüyoruz. Domatkılı, Türk kadını en büyük ve tabii haklarından birini tam ellibir yıl önce çıkarılan bir yasa ile kazanmış ve Meclise girmiştir. İlk kadın milletvekiliğimiz sunlardır :

SATI ÇIRPAN	(Ankara)
Membure Gönen	(Afyon)
Türkân Baştıç	(Antalya)
Sabiha Gökcül	(Balıkesir)
Şekilde İnsel	(Bursa)
Huriye Öriz	(Diyarbakır)
Dr. Fatma Memlik	(Edirne)
Nakile Elgün	(Erzurum)
Fakihe Öymen	(İstanbul)
Bonan Arıman	(İzmir)
Ferruh Güpgüp	(Kayseri)
Bediz Morova	(Konya)
Mihri Pektaş	(Malatya)
Meliha Ulaş	(Samsun)
Eama Nayman	(Seyhan)
Sabiha Görkey	(Silvan)
Seniha Hızal	(Trabzon)

(*) ALTINER, Avni, Her yönüyle ATATÜRK, İstanbul Bakış Külophanesi, 2. Baskı Sayı 496-497

Satı Çırpan, Ankara ve çevresinde «SATI KADIN» olarak bilinen bölgemizden çıkışlı ilk kadın milletvekilidir. Türk kadını milletvekili olarak mecliste temsil edilen 17 kadın milletvekilinden birisidir.

1890 yılında doğmuştur. Ailesinin büyük kızıydı 1956 yılında vefat etmiştir. Mezarı Kazan Bucağı Merkez İlkokulunun bahçesinde bulunmaktadır.

Satı Kadın bilgili, zeki ve medeni bir Türk kadınıydı. Tarihimizde Türk kadınının yeri önemini kavramış, akılı, zeki ve mükemmel hitabet kabiliyeti ve cesareti olan, örnek bir kadındı. Çevresinde büyük bir sevgi halesi vardı. Bu sevgi pınarı, onu kısa zamanda Ankara ve çevresine tanıtmakla kalmamış, bütün Anadolu'ya tanıtmıştı. Nitekim, Kazan Köyü muhtarı ve lideri olmakla kalmamış, cennet vatanın her yöresindeki kadınlarımıza bayrağı olmuştur.

Büyük Atatürk'le Halkavun'da karşılaşmaları oldukça enteresan ve önemlidir. Bulaşma, Atatürk'ün yüreğindeki Türk Kadınına olan inanç ve güvenini bir kez daha ispatlayan, sergileyen, karşılaşmadır.

Halkavunlu kadınlar o gün Atatürk'ü görmek için çırpinıp duruyorlardı. Köylü O'nun etrafında toplanmıştı. Simli giysileriyle, o eski-köklü Ankara kadınının giysileri ile meydana çıkan Satı Kadın, kendisinin hazırladığı ayranı Atatürk'e sunmuştu. Taşı önce yıkamış, içine ayran doldurmuş ve kendisi içmiş, ardından taşı tekrar yıkamış ve tekrar ayran doldurarak Atatürk'e sunmuştur.

Atatürk, Satı Kadın'ın bu davranışını ilgi ve takdirle karşılamış, O'nunla konuşmuş, uzun uzun sohbet yapmıştır.

10. 763 YIL ÖNCE YAPILAN BİR ESER

A K K Ö P R Ü

Ankara'nın bütün akarsularının birleştiği noktaya 1222 yılında Selçuklu Kumandanı Alâeddin Keykubat tarafından yaptırılmıştır.

Üçü büyük dörtü küçük yedi kemerden meydana gelmektedir. Bazalt taşlardan inşa edilmiştir.

Varlık Mahallesinde, İstanbul yolunun kenarındadır. Bugün pek az kullanılmaktadır.

Bu köprüün Ankara'lının tarihinde büyük yerî vardır. Bütün yönler, gelişmeler bu köprüye göre tarif edilirdi. Kervanlar bu köprûden geçer, ordular seferlerine bu köprûden başlırdı.

Bu köprüde bazı yıllarda toplu halde kartallar konaklar, İlyekler toplu halde uğrak verirlerdi. Kartal ve İlyeklerin köprü üzerindeki kavgaları tâli bir hatıra olarak yaşlılar tarafından anlatılmış durur.

Tarlıçlı Avram Galanti Akköprü'yü şu şekilde anlatmaktadır :

«Alâeddin Keykubat Seyfeddin'i kabul etmiş, teveccühünü göstermiştir. Bundan sonra, teşrifat usulüne tevfikan, Konya'nın tahtına oturmak üzere yola çıkmıştır. Bu hükümdar zamanında Selçuk Devleti'nin kuvveti en yüksek dereceye varmıştır. Zaten Alâeddin bîraderi ve babası zamanında, bîhassa Yunan kıyılarında büyümüşü. Artık Ankara, bir hudut kalei değil, Selçuk arazisi olmuş, garba doğru Eskişehir'e kadar uzamış, garp ile olan bu iltisak üzerinde, bir DEVLET TAŞ KÖPRÜ UZATILMIŞTIR. Bu köprü, şehrin şimal istikametinde bir mil kadar uzun, Çubuk Suyu'na doğru ilerler ve İstanos ile Beypazarın irtibatına hizmet eder. AKKÖPRÜ nâmîyle mafûf olan bu köprü 1222 senesinde Keykubat zamanında yapılmıştır. (Wittek. S. 341/2)» (x)

11. ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

«1925 yılının Mayıs ayının 5. günü bugünkü Atatürk Orman Çiftliğinin içindeki karanlıkdereye iki çadır kuruldu. Çadırların yanındaki iki traktör ortasından demir yolu geçen bataklık arazide kanal açmak üzere bekliyorlardı. Atatürk Orman Çiftliğinin yapımına başlandığında bütün manzara yukarıda anlatıldığı gibi : bataklık, demiryolu, iki çadır, iki traktör. Atatürk parasını maaşından ödeyerek burada 150 bin dönüm arazi aldı. Bataklık kurutuldu. «Bir villa yaptı», modern yöntemlerle tarıma başlandı. 1933 yılına varlığından ot bitmeyen Ankara toprağında 10 bin koyun, yetişirilmiş her yer yemeşil olmuştur. Yılda 50 bin litre şarap üretiliyor, süt, yağı, yoğurt Ankara'lılara satılıyordu. 1925'te kurulan tarım aletler atölyesi burada oniki çeşit pulluk üretmeye başlamıştı.

Bira fabrikasının yapımıyla daha da modernleşen Atatürk Orman Çiftliği her yıl 50 bin fidan dikiliyordu. Kısa sürede ülkenin dört bir yanından getirilen 32 çeşit fidanla çiftlik Gladiçya, İsfendan, Katapa, Sofora Maklûra, Sedrüs, Ergovan gibi ağaçlarla bezenmişti. 4 milyon'a ulaşan meyva fidanının yanı sıra üretilen en iyi cins asmalar köylülere satılıyordu.

Böylece Ülkeyi İşgal edenlere karşı kazanılan zafer çorak toprağa karşı kazanılan zaferle pekiştirilmiş ve Atatürk 1936 yılında çiftliği, her şeyle millîne hediye etmiştir.» (1)

«Gazi Mustafa Kemal'in 1881 yılında Selanik'te doğduğu ev. Ancak fotoğrafaktaki ev Selanik'te değil, yeni Cumhuriyetin Başkenti Ankara'da Atatürk'ün doğduğu evin bir eşiği yapmak fikri aslında çok gerilere dayanıyor. Geçmişte birçok kez tasarım aşamasına gelip bir türlü gerçekleşmeyen dâşunce 12 Eylül'den sonra gerçekleştirildi. Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları'nın 100. doğum yılında armağan olarak yaptığı ev Selanik'teki aslinin temel özellikleri sadık kalınarak yapılmış bir kopyesi içi dâşmeleri, tavan askıları, gömme dolapları kadar ekelkez inşa edilen ev Atatürk'ün çok sevdiği Atatürk Orman Çiftliğinde bulunuyor.

(x) Galanti, AVRAM : Ankara Tarihi, 1. Cısm, İstanbul 1951 Sh. 48 Tan Matbaası.

Orman Çiftliğinin arazisi içinde, Balgat köyünün yakınında Söğütözü denilen bir yer vardır. Burada oldukça bol su, bir küçük havuz ile ilk zamanlarda belki yüz kadar yetişmiş söğüt ağacı mevcuttur.

Atatürk yeşile ve ağaçla olan tutkusunu nedeniyle çok beğendiği bu evde küçük bir köy evi, onun deyişyle bir kulübe ve bir çardak yaptırırmak istedî. Fakat kulübe ile çardak için ayrırdığı kesimde 20-30 söğüt ağacı bulunuyordu, bunları kesmek gerekiyordu. Daha ilk anda güçlükle karşılaşmıştı. Çünkü Ata ağaçları bir türlü feda edemiyordu.

Nihayet düşünmüş, taşınmış söğütleri yanlara nakletmek kararını vermiştir. Kendisi için çok önemli bu işi bizzat yapacaktır.

Ve kararı verdiği şekilde işi kendisi sonuçlandırdı.

Yerlerini değiştirdiği tüm ağaçlar tutmuştu. O günlerden bugüne yarım asıra yakın bir zaman geçmiş, o zamanlar çiftlikte sebze bahçelerinde çalışan Bulgarlara yaptırdığı Ocaklı, çardaklı kulübe ve yanındaki bina bugün Ankara'lıların piknik yerî olarak kullanılan küçük bir ormanla çevrelenmiştir.

Ankara'da gıda sanayii tesislerinin en mühimlerinden biri de Gazi Orman Çiftliğinde kurulan pastöriye süt, süt tozu, tereyağı ve dondurma fabrikasıdır.

Dünya Çocuk Sağlığı Teşkilatı ile İşbirliği halinde kurulan bu tesis günde 30 ton pastöriye süt işleme kapasitesindedir ve kapasitesi içabında bir misli artırlabilecektir. Bu fabrika civar köylerdeki süt müstahsilleri için örnek bir müessesese teşkil etmekte, fabrika bu müstahsillere kredi verecek, istihssallerini artırmaya teşvik etmektedir. Fabrikanın deneme işletmesine geçtiği ilk 3 ayda civarındaki köylerde süt istihssali 3 kat artmıştır.

12. SANAYI ŞEHİRİ : YENİMAHALLE

İlçemiz Yenimahalle, toplu konut alanlarının yoğun olduğu bir belde olmanın yanı sıra, Ankara sanayinin odak noktasını da teşkil etmektedir.

Denilebilir ki, Başkentin fabrikalarının bütünü İlçemiz sınırları içindedir.

Türk sanayisinin bel kemiği olan MAKINA ve KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ başta olmak üzere; bu genel müdürlüğün,

Makina Sanayii Müessesesi Müdürlüğü

Greyder İşletmesi Müdürlüğü

Tekstil Makinaları Fabrikası

Ağaç Sanayi Ürünleri Fabrikası

İlçemiz sınırları içindedir. Ayrıca Ankara Çimento Fabrikası ve Ankara Şeker Fabrikası'da İlçemizdedir. Türk Traktör Fabrikası, Tekel Bira Fabrikası, Atatürk Orman Çiftliği Şarap ve Meyve Suları Fabrikası, TEK Havagazı Fabrikası, Tekel Çay Fabrikası İlçemizde bulunmaktadır. Kamu kuruluşlarının en çok işçî çalıştırılan bu teşseleri İlçemizin bir sanayi şehri olduğunu ortaya koymaktadır.

Ankara'mızın iki sanayi bantı bulunmaktadır. Bunlar Eskişehir yolu ve İstanbul yolu çevreleridir. Bu iki bantta tamamıyla İlçemiz sınırları içindedir. Bu bantlardan İstanbul Yolu özel sektörün gelişim alanı olup, Eskişehir Yolu ise genellikle kamu sanayi kesimi ile bazı özel sektör kuruluşlarının gelişim alanıdır.

Eskişehir yolu çevresinde Tarım - Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın tamirhanesi, Ford servisi ve tamirhanesi, Murat-Tofas servisi ve tamirhanesi, Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü ve tamirhanesi, Ostünçelik Fabrikası, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Prefabrik konut üretim fabrikası ile tamirhanesi, Testaş-Türkiye Elektro Mekanik Sanayi Tesisleri, Daily News Matbaası bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Kimya Meslek Laborant Lisesi de bu bantta yer almaktadır.

İstanbul Yolu çevresi özellikle özel sektörün yatırımlarının çekim alanıdır. Bu yolu çevresi fabrikalarla donatılmış durumdadır. Yolun sağ şeridi özel sektör fabrikaları, sol şeridi de Askeri Tesis ve kuruluşlarca kaplıdır.

İstanbul Yolu üzerinde bulunan fabrika, tesis ve kuruluşları da söylece sıralamak mümkündür :

Özel Sektor Tesisleri :

- Akgül Demir Çelik Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Na-Ce Makina Sanayii
- An-Mak Makina ve Yedek Parça Sanayii Tic. A.Ş.
- Ceceli Demir-Tel-Çivi Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Döksan - Döküm Sanayii A.Ş.
- Plassan
- Lamaş
- Ergenekon Çelik Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Erekunt Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Galkon Galvanizli Konut Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Hafif Metal Aliminium Sanayii ve Tic. Ltd. Şti.
- Işık Makina Sanayii A.Ş.
- Kas Makina İmalat Sanayii A.Ş.
- Kullutaş Mak. San. ve Çelik İmalat A.Ş.
- Layno Bowler Diktürbin Pompaları ve Tic. A.Ş.
- Lav-Jant San. ve Tic. A.Ş.
- Maks Makina ve Killma San. A.Ş.
- Mitaş Maden İnşaat İşleri T.A.Ş.
- Murataal Boru ve Genişletilmiş Metal Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Necdet Baytaş - Baytaş Döküm
- Temel Enerji
- Bürlaş Haddeccilik Sanayii ve Tic. A.Ş.
- Çarlık Makina ve İnşaat San. A.Ş.
- Şenasa Çelik Çekme San. ve Tic. A.Ş.

- Türkiye Tarım Kredi Kooperatif Merkez Birliği
- Uda Makina ve Klima San. ve Tic. A.Ş.
- Yavuz Damper Uzelsan Hidrolik Mak. San. Ltd. Şti.
- Cer Döküm ve Makina San. A.Ş.
- ve diğerleri

13. ASELSAN

ASKERİ ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

İçemizde bulunan Aselsan tesisleri, Ostim-Macunköy yolunun kuzey doğusunda olup, özellikle telsizleriyle tanınmış bir kuruluşumuzdur.

Aselsan'ın ortakları şunlardır :

- Türk Kara Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı
- Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı
- Türk Deniz Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı
- Posta Telgraf ve Telefon İşletmeleri
- Ordu Yardımlaşma Kurumu
- Türk Polisi Teşkilatını Güçlendirme Vakfı

Silahlı Kuvvetlerimize, yurdumuz ekonomisine ve teknolojik gelişmeye en üst seviyede katkıda bulunan kuruluş, başarılı çalışmalarını sürdürmekte olup, 1974 yılında kurulmuştur. Sadece 1984 yılında 8 Milyar 139 milyon liralık satış geliri elde etmiştir. Araştırma ve üretimin her aşamasında en modern cihaz ve sistemlerin, bilgisayar sistemlerinin kullanıldığı bu kuruluşumuz, ülkemizin bir gururu olma özelliğini daima korumuştur. Gerek teknolojik olarak ve gerekse yetişmiş kalifiye personel ve bilgi birikimi ile bunun en iyi şekilde üretime sokulması açısından, başarılı kuruluş olan Aselsan, 1984 ve daha önceki yıllarda başlatılan tevsi projeleri ve gerçekleştirilen yatırımlarla her geçen gün büyümektedir. Hızla gelişen elektronik teknolojisine ayak uyduran kuruluş, el telsizi, araç telsizi, elektronik siren ve anons sistemi, telefon şifre cihazı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan çeşitli elektronik cihazlar, aletler, doğru akım motor denetim sistemleri, doğru akım güç kaynakları, diğer güç kaynakları, elektronik harp cihazları, kalın film hibrid devreleri, çeşitli şarz cihazları, telefon bağlantı cihazları, tekrarlayıcı İstasyonlar, süreç kontrol sistemleri, İhilm pastaları, sırt telsizleri vb. cihazları üretmektedir.

Ülkemizde çoğu kamu kurum ve kuruluşunun ve özel sektörün elektronik sahada her türlü ihtiyaçlarına rahatlıkla cevap verebilmektedir.

Ayrıca, askeri hastanelerden medikal cihazlarının bakım ve onarımını da yapan Aselsan, üretme başladığı 1980 yılından beri, başarılı adımlar atmış ve kondisyonlu lepattlamıştır. Bu başarısı Aselsan'a yerli ve yabancı uluslararası piyasaya hakim olmuş firma ve kuruluşlarla da rekabet eder ve onların önüne geçecek duruma getirmiştir. 1984 yılı gelirlerinin % 42'lik bir kısmını yurt dışarı satışlarından elde etmiştir.

Üretim ve araştırma kapasitesi, teknolojik seviye, yetişmiş insan gücü ve bu sektörün ilgi alanına giren konularda kazanılmış bilgi birikimi ve tecrübe ile Aselsan, gelecek yıllarda çok büyük atılımlar yapabilecektir. Bu atılımlar, Aselsan'ın bir sınai kuruluş olarak ününü dünyaya duyuracaktır.

14. BATIKENT

BATIKENT'İN YERİ

Batıkent Ankara - İstanbul karayolunun kuzeyinde, Ankara kent merkezinin 10 km. uzaklıkta, 10,5 milyon m²'lik bir alandır.

Batıkent İmar Planı kentin batı koridorunda gelişmesini öngören 1990 Ankara Nazım İmar Planı doğrultusunda hazırlanmış ve 1979'da İmar ve İkân Bakanlığı'ncı onaylanmıştır. Batıkent'in bütünü kamulaştırılmıştır.

BATIKENT PROJESİ ve KENT-KOOP

Batıkent Projesi 1979 yılında Ankara Belediyesi'nce hazırlanmıştır. Proje Ankara Belediyesi ve Kent-Koop İşbirliği ile yürütülmektedir.

Proje, Ankara'ya çağdaş-sağlıklı bir kent parçasının kazandırılmasını ve bir İşbirliği modelinin uygulanıp, yaygınlaştırılmasını amaçlamıştır.

Batıkent yaklaşık 300 bin kişinin yaşayacağı, 60 bin konutun yerleceği bir büyülüklükte tasarlanmıştır.

Batıkent Projesinde, 20 ilkokul, 40 kreş, 20 ortaokul, 7 lise ve dengi meslek lisesi, 2 ana-çocuk sağlığı merkezi ve 8 sağlık ocağı, 660 yataaklı hastane, camiler, kültür ve eğlence merkezleri, yeşil alanlar, alışveriş merkezleri gibi tüm sosyal altyapı gereksinmeleri yer almıştır.

Batıkent'te kişi başına yaklaşık 20 m² yeşil alan düşmektedir.

Batıkent'in kent merkezinde bir İslam Kültür ve Toplum Merkezi'nin de yapımı tasarlannmaktadır.

Batıkent Projesi'nin yatırım büyüklüğü 1984 fiyatlarıyla 271 milyar TL'dir. Proje, üretim ve yatırım büyülükleri ile ülkemizin en büyük projeleri arasında yer almaktadır.

Batıkent Projesi bir İşbirliği modeli çerçevesinde uygulanmaktadır. Merkez Yönetimi, Yerel Yönetimi ve bir sivil toplum kuruluşu olan Kent-Koop, modeli birlikte uygulamaktadırlar.

Kent-Koop (Batıkent Konut Üretim ve Yapı Kooperatifleri Birliği) 17 Ekim 1979'da 13 kurucu kooperatifin biraraya gelmesiyle kurulmuştur. 1984 yılı sonunda Kent-Koop ortağı kooperatiflerin sayısı 93'e, Batıkentlilerin sayısı ise 25 bin'e ulaşmıştır. Ayrıca Ankara Belediyesi'nde tüzel kişilik olarak Kent-Koop ortağı bulunmaktadır. Kent-Koop Batıkent'te yaşayacakları kooperatiflerde örgütlenmekte, kooperatiflerin her türlü denetimini yapmakta ve proje hazırlanmasından, inşaatların kontrolörlüğünə ve kredi sağlanmasına kadar bir dizi çalısmayı yerine getirmektedir.

Batıkent'te ilk konutların temeli 25 Ağustos 1980'de atılmıştır. Ankara Belediyesi'nden Kent-Koop'a ilk tapuların 7 Haziran 1981'de verilmesyle ilk yoğun konut üretimine 29 Ağustos 1981, ilk çok katlı konut üretimine ise Cumhurbaşkanı Sn. Kenan EVREN'in temel atmasisıyla 30 Mayıs 1982 günü başlanmıştır.

Batıkent'te ilk konutlar 13 Kasım 1983 günü teslim edilmiştir. Şimdi Batıkent'te 516 aile oturmaktadır.

İlk İskan bölgesinde ilkokul, çocuk bahçesi, 15 bin fidanın yer aldığı 3 ağaçlandırma alanı ve alış-veriş merkezinin yanı sıra düzenli işleyen otobüs ve dolmuş servisleri de bulunmaktadır.

Batıkent'te yapımı süren konutların sayısı 15 bine ulaşmıştır. Bu konutların büyük bir bölümü ikinciye hazırlanmaktadır.

Kent-Koop'un uygulamakta olduğu İşbirliği modeli benimsenip, yaygınlaşmaya başlamıştır.

Kent-Koop 1984'te kuruluşunun 5. yılını kutlamıştır. Kent-Koop'un kuruluşunun 5. yılında Batıkent modeli diğer kentlerimiz için de örnek model oluşturmaktadır. İzmir, Elazığ, Bursa ve Tarsus Belediyeleri başta olmak üzere çok sayıda kentimizden Batıkent modelini uygulamak üzere başvurular olmaktadır.

İzmir Belediyesi ile Egekent, Elazığ Belediyesi ile Doğukent, Bursa Belediyesi ile Değirmenlikizik ve Tarsus Belediyesi ile projeler için sözleşmeler imzalanmış ve Egekent Projesi tamamlanarak 29 Eylül 1984'te ilk tâm meller atılmıştır.

Öte yandan diğer kentlerimizden de Kent-Koop'a yoğun başvurular sürmektedir.

16. YENIMAHALLE BELEDİYESİ

Kazan Belediyesi yıllar önce kurulmuş olmasına rağmen, 25 Mart 1983 mahalli idareler seçimleriyle birlikte İlçemiz merkezinde de ilk belediye seçimi yapılmıştır. Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyuyen, devleşen ilçemizde 3030 sayılı kanunla METROPOLİTEN BELEDİYELER kurulmuştur.

25 Mart 1983 tarihine kadar Ankara'da tek belediye ve İlçemizde de bir şube müdürlüğü bulunuyordu. Bu tarihten itibaren İlçe merkezinde, Altınbaş, Çankaya, Mamak, Keçiören'de olduğu gibi BELEDİYE kurulmuştur.

Belediyeümüz ilk başkanı MUSTAFA VURAN'dır. Vuran'ın asıl mesleği avukatlığıdır.

Belediye Meclisi 37 kişiden meydana gelmiş olup, bu ilk mecliste alyas partilere göre dağılım şöyledir :

27 Üye Anavatan Partili

10 Üye Sosyal Demokrat Halkçı Partili'dir.

Belediye Meclisi üyelerinin isimlerini şu şekilde belirtmek mümkündür.

ANAP

Hüseyin Yılmaz
Hasan Hüseyin Altas
Halit Masatlı
Turgut Ergun
Şeref Sarımuratoğlu
Mehmet Yücel

Bilal Başer
Rahim Alparslan
Nedim Aydın
Ahmet Kahraman
Hamit Demirel
Umur Cömert
Sadık Manav
Selahattin Onalan

Ali Kaya
Adem Akbaş
Yaşar Sınacı
Ömer Sirri Kafalı
Ömer Faruk Öktem
Recai Aydoğdu
Zeki Demir
Adnan Soyuğurlu
Kemal Turancı
Ramazan Tosun
Cumhur Coşkun
Fahri Kaynаз
Muzafer Erol

SODEP
Teyfik Çavdar
Rukhiye Salman
Satılmış Yılmaz
Ahmet Uyanık
Mehmet Gürol
Faruk Coşkun
Sedat Vural
Raşit Kabasakal
İbrahim Usuflu
İzzet Yılmaz

Belediye Meclisi İçinden Belediye Encümenine 4 üye seçilmektedir. Encümen belediye teşkilâtındaki bazı müdürlükler ile Belediye Meclisi İçinden seçilen üyelerden meydana gelir. Belediyeinin her konuda kararlarının alındığı merkezidir.

1984 çalışma döneminde Encümen tarafından 3116 karar ve Belediye Meclisi tarafından da 2119 karar olmak üzere toplam 3335 karar alınmıştır.

Belediye 1580 sayılı kanun ve diğer kanunlarla verilen görevleri teşkilat şemasında bulunan birimler eliyle yürütür.

Teşkilat şemasında, Başkanlık Makamına direkt bağlı olan müdürlüklerin (birimlerin) yanı sıra, başkan yardımcıları da bulunmaktadır. 1984 - 1985 çalışma döneminde idari, mali ve teknik olmak üzere üç başkan yardımcı bulunmaktadır. İdari Başkan Yardımcılığını Belediye Meclisi üyeleri içinde Makina Mühendisi Ramazan TOSUN, Mali Başkan Yardımcılığını (memur) eğitimci-öğretmen Eren AYRAL ve Teknik Başkan Yardımcılığını da bir müddet (memur) Mimar K. Erkut ULUĞ, daha sonra (memur) İnşaat Mühendisi Raşit YALÇIN yürütmektedirler.

Belediye, yapmakta olduğu çalışmaları Basın-Yayın Müdürlüğü ile kamu oyuna duyurmaktadır. 1984 çalışma döneminde 8 adet aylık basın toplantısı yapılmırken 2 adet radyo haberi ve 6 adet TV haberi yayınlanmıştır. Ayrıca, belediye çalışmalarından görüntülerle düzenlenmiş 411 haber, yorum ve demeç gazetelerde yer almıştır. Ülke çapında ilk defa YENİMAHALLE'NİN SESİ isimli bir gazeteyi aylık olarak 8 sayı çıkan Belediye, bu surette de ilçemizde bir gazete noksancığını tamamlama gayreti içine girmiştir.

Belediye Hukuk İşleri Müdürlüğü eli ile hukuki konularını halletmekte olup, 1985 yılında 2 avukatla bu görevi yapmıştır. 1984 çalışma döneminde mahkemelerde 94 davayı takip ederken, 1985 çalışma döneminde 114 davayı takip etmiştir.

Zabıta Müdürlüğü, zabita memurları eli ile, Belediye sınırları içinde beldenin düzeninin, halkın huzurunun sağlanması ve sağlığının korunması amacıyla çıkarılan kanun, tüzük ve yönetmelikleri uygulayarak görev yapmaktadır.

Zabıta Müdürlüğü, çeşitli karakollarla hizmet yürütmektedir. Bu karakollar : Yenimahalle (Merkez), Karşıyaka, Şentepé, Çiftlik, Etimesgut karakolları ile Pazar Denetim Amirliği.

1984 çalışma döneminde 65'i zabita memuru olmak üzere toplam 96 personeli ve 13 aracı (taksi, pikap vb) bulunmaktadır. Genel bu dönemde, Zabıta Müdürlüğü çeşitli denetimler yapmış, şikayetleri değerlendirmiştir, (6.7.1984 - 1.6.1985) tarihleri arasındaki faaliyet özeti şu şekildedir.

Normal	Ihtar	1608 S.K. zabit	1580 Tu- tanak	394 Tutanak	Durum Septem Tutanak	151 Tutanak	Şikayet
28911	25542	1251	246	150	88	2	1752

İçdede her türlü esnafın, ticaret erbabının (Bakkal, fırın, berber, pastane, lokanta, kahvehane, benzinctik, gazete bayili, kırtasiye, vb...) her türlü

İş bütün işlerini yürütebilmesi için önce, bir ruhsat alması gereklidir. Bu ruhsat (açma izni) ve usulsüzlükten (kapama) İş ve İşlemlerini Küsat ve Sınıf Tayin İşleri yürütür. Bu müdürlük 1984 çalışma döneminde 1202 müraacaatin 865'ine ruhsat vererek 3.361.803.— TL gelir temin ederken, 1985 çalışma döneminde ise 1091 müraacaatin 1106'sına ruhsat vermiş ve 10.184.452.— TL gelir elde etmiştir. Ayrıca, 1985'de 498 esnafa hafta tatili ruhsatı vererek (esnafın hafta tatillerinde de açık bulundurulması) 10.989.565.— TL'si gelir sağlamıştır.

Belediye çalışmaları için gerekli olan her türlü araç, gereç, makina, eşa, demirbaş, kırtasiye vb.'nin satın alınmasını Satınalma ve İhale Müdürlüğü yapmaktadır. 2.10.1984 ile 17.5.1985 tarihine kadar 269.366.100.— TL'lik satınalma yapılırken, 1985 çalışma döneminde 767.101.736.— TL'lik satınalma gerçekleştirilmiştir.

İçemizde, ücret ve fiyatların denetlenmesi, mal ve hizmet arzının kesintisiz sağlanması, kent içi ulaşım araçları ücretlerinin tesbiti, beldemizdeki her türlü ölçü ve tartı aletlerinin muayene ve denetimlerini İktisat İşleri Müdürlüğü yapmaktadır. 1984 çalışma döneminde 2006 denetim yapılmış ve ayrıca 9477 adet ölçü ve tartı aleti muayene edilmiş, 8936 aleti damgalanmış, 545 ölçü ve tartı aleti uygun görülmemişinden iptal edilmişdir. Aynı müdürlük, 1 Ocak 1985 ile 10 Kasım 1985 tarihleri arasında 2844 denetim yapmış, 5001 aleti muayene etmiş, 4729 aleti damgalanmış (normal görmüş), 272 aleti de normal görülmemişinden iptal etmiştir.

Belediye Sağlık İşleri Müdürlüğü, esnafı üç aylık vize muayenesi, sağlık kontrolü, gıdaların sağlık açısından denetimi, çevre sağlığını düzenlemek, İskan ruhsatı alacak yapıları insan sağlığı bakımından kontrol etmek, cenaze ve defin işlemleri ve belediye personelinin sağlık iş ve işlemlerini yürütür. 6.7.1984 ile 1.6.1985 tarihleri arasında 153 esnaf kontrolü, 1987 hasta muayenesi, 923 cenaze işlemi, 1875 kışış sağlık işlemi, 155 şikayet, 163 İskan ruhsatı işlerini yürütmüştür.

Belediyenin bina ve tesislerinin bakımı, ısıtilması, korunması ve diğer İdarî İşlerini Desteğinde Hizmetleri Müdürlüğü yapmaktadır.

İçemizde gecekondu meselesi Gecekondu ve Sosyal Konutlar Müdürlüğüne çözüm aranırken, kaçak yapılaşmayı önlemek, toprak kazı ruhsatı, temel İnşaat ruhsatı, yapı kullanma izinin verilmesi İşni Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından yapmaktadır. 1984 çalışma döneminde 78 adet toprak kazı ruhsatı, 77 adet temel ruhsatı, 64 adet yapı kullanma izni verilirken 302 adet kaçak yapı ekpler tarafından tescile edilmiş, 15 adet inşaat denetimler sonucu mühürlenmiştir.

İçdedeki gelleşmelerle paralel olarak harita elimlerinin yapılması, 2081 sayılı kanuna göre tapu tahsil belgelerinin verilmesi, yeni kurulacak mahallelerin sınırlarının tesbiti, arsa ve emlak İŞ ve İşlemleri Emlak ve İstihlak Müdürlüğüne yapılır. 1984 çalışma döneminde bu müdürlük 300 adet hali hazır harita temin ederken 6000 adet tapu tahsil belgesi vermiştir.

YENİMAHALLE BELEDİYESİ PARK VE BAŞÇELER MÜDÜRLÜĞÜ YEVİL ALANLARI

NO.	PARKIN ADI	KONUMU	İLCESİ	REVİZE	ALANI
1	Barsı I. CB.	10314 ada 1 parsel Barış Cd. 96. Sk.	Y. Mahalle	1977	3820
2	Barsı II. DP.	10210 ada 2 parsel Barış Mh. 99. Sk. S.D.Y.		1978	1000
3	Batı I. CB. DP.	Mesa Bahı Sitesi		1978	1750
4	Çğdemitepe DP.	Çğdemitepe Mb.		—	1500
5	Demetevler I. ÇB.	Demetevler 1. Cd. 2. Sokak		1978	600
6	Gayıret CB.	8224 ada 1 parsel İvedik Cd. 1. Durak		1978	750
7	Gazi I. DP.	Gazi Mh. 5935 ada 1 parsel Silahar Cd. Şenol A.		1975	1560
8	Gazi II. CB.	Gazi Mh. 7242 ada 11-12 parsel öbü Mümtaz Gümüş Sk. Yavuz Kanat		1968	1500
9	Gazi III. CB.	Gazi Mh. 5188 ada 35-36 parsel öbü Saatli Sk. Dilemen Özata Sk.		1968	1560
10	Gazi IV. CB.	Gazi Mh. 6081 ada 2 parsel Afat Sk.		—	700
11	İstasyon Mh. ÇB.	Etimesgut İstasyon Cd. 8562 ada 4 parsel		—	2350
12	Mecun DP. ÇB.	7255-7618 ada öbü Macun Mh.		1979	2000
13	Vəlik DP. ÇB.	Varlık Mh. 5783 ada Yakacık Sk. Yeni Kapı Sk.		—	7000
14	Y. Mahalle I. DP.	Y. Mahalle 8049 ada 10 parsel 5. Du. Taşkın Sk. Ra- gıp Tüzün Caddesi		1954	4000
15	Y. Mahalle II. ÇB.	PTT. Yani Y. Mahalle 9305 ada 1 parsel R. Tüzün Cd.		1959	1450
16	Y. Mahalle III. DP.	Y. Mahalle 50. Yıl Yenişime Yurdı Bahçesi		1977	18000
17	Yenimahalle IV. DP.	8112 ada Oğuzlar Sk. Damladıl Sk.		1977	350
18	Yenimahalle V. ÇB.	8086 ada okul yanıt Mirabay Nazım Bey Sk. Aşkin Damladıl Sk.		—	4000
19	Yenimahalle ÇB. DP.	8458 ada 3 parsel Güney Sk. Çatalkaya Sk.		1970	1450
20	Y. Mahalle VII. ÇB.	Y. Mahalle 8007-8442 ada arası Dereboy Sk. Şarkı S.		1981	4550
21	Y. Mahalle VIII. ÇB.	Y. Mahalle Çengiz Sk. ada Narin Sk.		1982	1089
22	30 Ağustos CB.	Etimesgut 8700 ada 9 parsel		1976	2030
23	Banksıclar Spor T.	Bankacılar Sk. 8524 ada 1 parsel		1982	4740
24	Kaletepe CB.	Kaletepe Mh.		1978	2490
25	Y. Mahalle 9	Benkeçicilar		1985	3000
	Y. Mahalle 10	Ragıp Tüzün Orası		1984	350

17. OSTİM SANAYİ MERKEZİ

Dünyanın en büyük hacimdeki küçük sanayi sitesi ilçemiz sınırları içersindedir. Ergazi, Yuva ve Macun Köyleri arasında kalan 3 milyon m²'lik alanda kurulmuştur.

Türk kooperatifçilik haretinin en güzel örneği, Türk esnaf ve sanatkârinin el emeği, göz nuru, gönül birliğinin yegâne temsali OSTİM... Her biri 200 m² kapalı ve 150 m² açık alan ve 50 m² asma katı bulunan 2035 adet imalathane (Bu imalathanelerin 97 adedi 100 m² liktir), çok katlı işhanları, 7000 konut ve ayrıca 250 yataklı tam teşekkülü bir hastahane, PTT merkez ve santral binası, iki adet cami, her çeşit ve kademedede eğitim kurumları, spor tesisleri, iş hanları içinde yer alacak sergi ve toplantı salonları, Çırak Eğitim Vakfı, kalite kontrol ünitesi ve merkezi, montaj atelyesi ile diğer sosyal ve kültürel ünitelerden meydana gelen dev proje... OSTİM...

İşte Ostim, İlçemizden dünyaya açılan en önemli pencerelerden birisi. Küçük sanatkârin, imalatçının dünya pazarında söz sahibi olmaya başladığının en güzel örneği.

40.000 kişinin çalışacağı, 200.000 kişiye geçim kaynağı olacak sitenin 1984 rayıcılarıyla maliyeti 35 milyar liradır.

1967 yılında kooperatif şeklinde el birliği - gönüllü birliği eden Türk esnaf ve sanatkâri, 1971 yılına kadar arşasını almış, tapuya tescilini yaptırmış, 1971-1973 yılları arasında arsanın arazi haritası ile iş programında yer alan tesislerin yerleşme ve tatbikat projelerini yaptırmış, 1974 yılında inşaata başlamıştır. Sadece bina olarak düşünülmemesi gereken projede, bugün esnafın iş yerlerindeki takım, alet, tezgâh, cihazların toplamı 200 milyar liranın üzerinde bir maliyete çökmektedir. 19881 yılına kadar bütün yatırımları içln dışardan hiçbir yardım alınmamış, 1981-1985 yılları arasında 450 milyon liralık alt yapı kredisi kullanılmıştır.

OSTİM, dünyanın en büyük kapasiteli küçük sanayi sitesi...

Ostim'in kurucularının beş kişisi demirci bir de tornacı olup, şu anadaki yönetim kurulunda Ostim'i Ostim yapan, yıllarını bu projede harcamış olan Turan ÇLGDEM, Abdullah Nişancı, Tevfik Bayraktar, Nurettin Bingöl, İbrahim Karakoç, Osman Aydın, Esat Kızıltan bulunmaktadır. OSTİM, Turan Çlgdem'in memleketimizde kazandırdığı önemli bir eserdir.

*** TÜRKÜLERİMİZ
* AĞITLARIMIZ
* OYUNLARIMIZ
* ATA SÖZLERİMİZ**

ANKARA VE ÇEVRESİNDE DÜZ TEK OYUNLAR

1. Mor koyun
2. Ankara koşması
3. Çiçek Dağı
4. Hüdayda
5. Badı Sabah
6. Atım Arap
7. Misket
8. Karpuz Kestim
9. Keskin oyunu
10. Kayanın bedenleri
11. Yemenimi düzeylim
12. Bombili
13. Konyalı
14. Çiftetelli
15. Mevlâna
16. Sivastopol
17. Dağılım
18. Hopılılm
19. Dört oyunu
20. Fidayda

Karşılık olarak ikili oynanır. (1)

SÖZSÜZ OYUNLAR

1. Çarşamba - sabahı
2. Eski pazar Havası - Kaval Havası
3. Kılıç Zeybeği - Mendil Zeybeği - Yeni Kılıç Zeybeği
4. Sivastopol Oyun Havası
5. Memâl Halayı
6. Mor Koyun II.
7. Kasap Havası
8. Hicaz Oyun Havası
9. Ankara Zeybeği
10. Anadolu Oyun Havası
11. Sınsın I
12. Fidayda (2)

SÖZLÜ OYUN HAVALARI

1. Kaşın gözün arası (Kerkük)
2. Hel hele verin geline (Kerkük)
3. Aman mor koyun meler gelir
4. Karanfil oylum oylum
5. Akan sular ben olsam - Gonduralım
6. Halay - Bugün ay ışığı
7. Bahçelerde ay doğar - Şelebim Nenni
8. Kına havası - Merdivenden indirdiler
9. Kayada gezen oğlan - Şekeroğlan
10. Çiçek dağı oyun havası
11. Atım araptır benim aman
12. Atım arap ben arap
13. Güvercin uçuverdi II. Misket II
14. Dillala - Kırdı erik ağacı
15. Kalenin bayır düzü - Kadın oyunu - Şinanay havası
16. Köçek havası - Menevşe koymuşlar gülün adını
17. Name gelin I. Suda oynar Balık - Oyun havası (3)
18. Name gelin II - Evleri var engin - Oyun havası
19. Aman bulguru kaynatırlar - Fidayda - Hüdayda
20. Harman yeri yaşı yeri

OYUNLARIMIZ VE TÜRKÜLERİMİZ

Misket
Hüdayda
Allılar
Yandım Şeker
Mor Koyun
Name Gelin
Burçak Tarlası
Pazarda Kına
Köprüden Geçti eGlin
Mor Menekeş
Zahidem
Aygelin
Su Sızıyor
Keziban
Şeker Dağın Kırcısı
Karpuz Kestim
Sarı Kız
Suya Gider Allı Gellin
Sarı İpek ve Bayram Aracı
Oyalı da Yazma
Deveyl Düzde Gördüm

KULLANILAN SAZLAR VE ALETLER

1. Davul
2. Zurna
3. Kaval
4. Dilli ve dilsiz
5. Bağlama
6. Kaşık
7. Zili
8. Ada düdüğü
9. Nay düdük
10. Meydan sazi
11. Cura
12. Saz
13. Darbuka
14. Drirbuha. (4)

MISKET

«Caminin ezanı yok
İçinin düzeni yok
Çok memleketter gezdim

Misketten güzeli yok...» diye başlanan Ankara'nın en tanınmış oyun havalarından birisidir misket... İlçemizde de bütün düğünlerin, sazlı sözlü her eğlencenin baş türküsü ve oyunudur.

Öç, dört kişi ile oynanan bu oyunda üç önemli hareket vardır.

- 1 — Duruş
- 2 — Yürüyüş
- 3 — Sekiş

Bu üç hareket günümüzde, artık üç dört kişi değil, salonlarda - meydanlarda on yirmi kişi sergilemektedir. Bu düz oyuna, ayak ve kol figürleri hakimdir.

Misket, asırlarca önce yaşanmış gerçek ve ölümsüz bir aşkı anlatmaktadır.

Misket, Yenimahalle düğünlerindeki sazların dillinde yaşamaya devam etmektedir.

Misket, Küçük-kıpkırmızı bir elmanın adıdır. Misket elması...

Misket, ufacık elmanın kırmızılığının daha güzel ve tatlı bir ceylan gözülü güzelliğinin adıdır. Oyalı, bembeyaz yazmanın arasında misket elmasının güzelliği bulunur. İşte ona evgilliş bu bu nedenle «misket» adını takıver-

mıştır. Sevgili misketinden ayrı kalan dellikanlı, hasretini, yüreğini yavuran, yanın-yakan sevgisini sazi ile dile getirir. Ayrılık, gurbet ve memleket memleket dolaşmak, misketine olan özlemi büyütür de büyütür...

Yenimahalleliler misketi çok sever.

Bu sevgi devam ettikçe misket, Yenimahallellerin yüreklerinde ve en sevinçli anlarında, düğünlerinde, aralarında yaşamamasını sürdürerek olacaktır...

Ve bu sevgi, bu oyun gelecek nesillere, daha daha geleceklere de özenle aktarılacaktır.

Yıllar müziğini, bestesini, güftesini asla bozamamıştır.

Bu güzel oyunun sözlerini aynen alıyoruz :

MISKET

Güvercini uyur mu

Çağırsam uyanır mı

Misket orda, ben burda

Buna can dayanır mı?

A benim aslan yârim

Dağlara yaslan yârim

Dağlar efe götürmez

Sineme yaslan yârim.

Güvercin uçuvverdi,

Kanadın açıverdi,

Ei oğlu değil mi

Sevdi de kaçrıverdi.

A benim hacı yârim

Başımın tacı yârim

Eller bana acımadı

Sen bari acı yârim

Camının ezan vakti,

İçin'in düzen vakti,

Ben misketi kaybettim

Sonbahar gazel vakti.

Havuz başı, su başı

Ben istemem yüzbaşı

Olursa müşir olsun

Dosta düşmana karşı

Camının ezanı yok,

İçin'in düzeni yok,

Çok memleketler gezdim

Misketten güzeli yok.

Ozum dengi yıkıldı

Şarap suya sıkıldı

Verin benim yârımı

Şimdî canım sıkıldı

Yılan kaydı kamışa
Su neylesin yanmışa
Mevlâm sabırlar versin
Yârinden ayrılmışa

Deniz kumsuz olur mu?

Dibi kumsuz olur mu?

Ben müftüye danıştim

Yıldız yârsız olur mu?

Yılan aktı gazaile

Gönül düştü güzele

Vallah billâh kıyarım

Yârim ile gezene

Nakarat

Ördek gölde süzülür

İnci mercan dizilir

Açma misket göğsünü

Hastamız var üzülür

Nakarat

Oy farfara farfara

Ateş düştü şalvara

Ağzım dilim kurudu

Kız yalvara yalvara

İncir koydum çekiye

Kim okuya, kim yaza

Misket düşmüş şaraba

Yidi benim irakuya

Daracık daracık sokaklar

Kızlar misket yuvarlar

Kızlara koca bulmuyor

Kocaman kocaman karilar...

HÜDAYDA

İşte, bizim inanımızın kahramanlığını, yıldıllığını, sevecenliğini anlatan millî oyunlarımızın en eskilerinden biri daha... Hüdayda...

Hıç bir oyuna benzemez Hüdayda... İki kişiden fazla kimse ile oynamaz. Gözü doyuran ve hareketlerdeki düzenlilik ve ahenkililikle gönüllere oturup taht kuran Hüdayda yıldıllığın sembolüdür.

«Kostak kostak, ağır-agır» İlginç bir hava atılarak oyuna girilir. Gezilerek, moydانا-moydandakı seyircilere bakışlar fırlatılarak, kahramanlık duyguları atıflanır. Oyunu oynayan, önce belinden silâhını çeker, evvelâ sağa, sonra sola, tekrar sağa sallanır ve silâhını ateşler. Karşılıklı gıldış-gıldışlar ve yanyana eşkişerde bir vakur vardır.

Hüdayda, vazgeçilmez oyunların en başında gelen ve unutulmamış tarihi bir oyunudur.

Hüdayda, adını yıllar önce Ankara ve çevresine güzelliği, şuhluğu ve işvesiyle duyurmuş, hattâ padışaha bile rakkaseli yapmış, dünya güzel bir dilber olan Fatma (Hüda)'dan almıştır.

Hüdayda'yı S. Şeref Erdoğu mükemmel bir roman haline getirerek yayınlamıştır.

Bu oyunun sözleri şöyledir :

HÜDAYDA

Dama çıkmış kaşa çok

Arpalar kara kılıçık

Eğer beni seversen

Al bıçanı yola çık

Hüdayda da Ankara'lı hüdayda

Beş yüz altın yedirdik bir ayda

Beş yüz daha yedirsek ne fayda.

Dama bulgur sererler

Çıkma boyun görürler

Saçın ibrişim telli

Hançere bağ örürler

Hüdayda da samur Kürküm hüdayda

Gitti de gelmedi altayda (Altı ayda)

Başını da yesin yavrum bu sevda

Bulguru kaynatırlar

Vayılada yaylatırlar

Bizde adet böyledir

Güzeli cynatırlar

Hüdayda da köyü kizi hüdayda

Bende takat kalmadı ne fayda

Kalloş botin aldım ne fayda

Dama çattım çatmayı

Çağırın gelsin Fatma'yı

Fatmam nerden öğrenmiş

Yorgandan kol atmayı?

Hüdayda da sarı kızda hüdayda

Çifti çubuğu yedin bir ayda

Küpçe bulgur kalmadı ne fayda

Gökte yıldız ellidir

Ellisi de bellidir

Yarı güzel olanın

Gözlerinden bellidir

Hüdayda da samur saçılım hüdayda

Tarla tapan kalmadı ne fayda

Başını da yesin bu sevda

Gökte yıldız sayılmaz

Çığ yumurta soyulmaz

Güzel seven yiğitin

Hiç kolları yorulmaz

Hüdayda da Ankara'lı Hüdayda

Cepte para koymadın bu ayda

Gitti de gelmedi ne fayda?...

NAME GELİN

Eski Ankara efeleri arasında çok sevilen ve daha ziyade yaşlı efelerin oynadıkları name gelin oyunu, sağ ayağın hep beraber yere vurulmasından meydana gelen âhenk, oyuna ayrı bir çeşni ve güzellik verir.

Düğün oyunlarında oynanan bir oyundur.

Bu oyunun sözleri şöyledir :

Eyleri var engin

Babası var zengin

Name benim dengim

Yandım Name gelin

Nakarat

Gelin gelin gelin

Yandım Name gelin

Bir tomurcuk gül iken

Soldum Name gelin...

Derim Name'm derim

Dillerini yerim

Saat beşten sonra

Kız sana neler derim?

Nakarat

Bahçelerde iğde

Hep dalları yerde

Benim Name'm nerde?

Çeşmelerde suda...

Nakarat

Ayağında lâstik

Baş ucunda yaştık

Name ile küütük

Yandım Name gelin,

Nakarat

BURÇAK TARLASI

Sabahları kalktim da ezan sesine

Ezan sesi değil kızlar, burçak yasına

Ellimi salladım değil diken

İntizar eylerim burçak ekene

İlahî kaynana ömrün tükenne

Aman kızlar ne zor imiş burçak yolması
Burçak tarlasında anam gelin olması...

Sebahat kalktım da sütü pişirdim
Sütün köpüğünü yere taşırdım
Burçak tarlasında aklım şaşırdım

Aman kızlar ne zor imiş burçak yolması
Burçak tarlasında kızlar gelin olması...

Gözümün sürmesini zehir ettiler
Burçak tarlasına gelin ettiler

Aman kızlar ne zor imiş burçak yolması
Burçak tarlasında kızlar gelin olması...

YANDIM ŞEKER

Düz oyunların en hareketlisi, en kıvrak olanıdır. Yürüme ve sekiş fl-gülerine, kolların ahenkli hareketi de eklenirse zevkli ve seyrine doyum olmayan bir oyundur. Keza sazla, üç ilâ dört kişi tarafından oynanır.

Bu güzel ve hareketli oyunun sözleri şöyledir :

Kayadan bakan oğlan
Kâhkülü earkan oğlan
Gece gelme gündüz gel
Horozdan korkan oğlan.
Irafa koydum kutu
Herkes yerine mutlu
Gelinler tatlı olsun
Kaynana temiz dursun
Yandım şeker oğlan
Öldüm bekâr oğlan
Akşama çabuk gel
Canım çıkar oğlan
Yamadan gel yamadan
Aman şeker oğlan
Kan damlıyor kamandan
Yandım şeker oğlan
Böyle sevda mı olur?
Aman şeker oğlan
Beni iste babamdan
Yandım şeker oğlan

MOR KOYUN

Morkoyun da Ankara'nın eski bir oyunu olup, İki İlâ dört kişi tarafından oynanır. Bu oyuna da kol ve ayak hareketleri hâkimdir. Karşılıklı eş tutularak açılıp kapanma hareketleriyle kondisyon has bir güzellikli vardır. Dört kişisinin bir noktada toplanıp hafif sağa meydederek açılmalari açılan bir gül gonesi güzelliğindedir.

Bu güzel oyunun sözleri de şöyledir :

Aman - Mor koynun meler gelir
Dağları deler gelir
Hakikatli yâr olsa
Uykuyu böler gelir...

Mor koynun dağdan gelir
Gül suyu bağdan gelir
Al topuk beyaz gerdan
Hergün pınardan gelir

Aman - Mor koynun meşelerde
Gül yağı şışelerde
Eller evine gitmiş
Biz kaldık köşelerde

Kar yağar kar dağına
Gül koymuş bardağına
O yâr bizi davet etmez
Gül sine çardağına

Aman - Mor koynun kuzusuna
Can kaynar bazısına
Nâ deylimde ağlayım
Alnimin yazısına...

Esine de yayrum esine
Gül koymuş dal fesine
Doyulmuyor o yârin cilvesine.

BİRADER

Aman iyî olurda Sincan'ının ekini
Doktor beyde kesiyerdi kâkülü
Kim olacakda koca köyün vekili
Baba günü göremedik birader
Aman üstüme attılarda bir killim
Yedim yağı kurşunu da oy tutmuyor dillim
Barabelli tabancam belimde erişmez olım
Baba günü göremedik birader
Hele yola durmuş da karasından dışından
Tövbeler tövbesi of of öpem başından
Dağlar aciz oldu da zalim oy gözüm yaşıdan
Baba günü göremedik birader

DELI GÜNÜL

Coşuna da deli gönül coşuna
Allah ayrılık vermesin kollar başına
Beyit olsam şu musalla taşına
Ölmeyince kardeş seni unutmam
Hatlini de deli gönül hatlini
Aramazlar gurbet elde yıteni
Ak göğüsün üstünde çali dlkeni
Bitmeyince ben sizleri unutmam
Ahtim kaldı da şu kaplanın postunda
O da benim canım almak kastında
Döne döne de teneşirin üstünde
Bitmeyince ben sizleri unutmam

«OYALI DA YAZMA»

Oyalı da yazma başında
Oyası var kaşında
Yeter beklettikderin
Çesmelerin başında
Eymeli yavrum eymeli
Fistan yere degmeli
Bır yiğidin sevdigi
Dünyalara degmeli
Ben armudu dişledim
Sapını gümüşledim
Sevdığimin ismini
Gömleğime işledim
Eymeli yavrum eymeli
Fistan yere degmeli
Bır yiğidin sevdigi
Dünyalara degmeli

MUCİP ARCIMAN» (x)

«DEVEYİ DÜZDE GÖRDÜM»

Deveyi düzde gördüm
Sürmeyi gözde gördüm
Şükür olsun Mevlâma
Seni bu güzde gördüm
Di kız gel, gel yanına
Seni saram canıma
Seni görmezsem bu göz
Kıyarım ben canıma
Deveyi düz öldürür
Sürmeyi göz öldürür
Yiğidi kılıç kesmez
Bir acı söz öldürür
Di kız gel, gel yanına
Seni saram canıma
Seni görmezsem bu göz
Kıyarım ben canıma

Ankaralı RIFAT BALABAN» (x)

«SUYA GİDER ALLİ GELİN»

Suya gider alli gelin has gelin
Topukların nokta nokta has gelin
Bu güzellik sana has gelin
Bilmليon mu benim sana yandığım
Ellerin koynunda garip kaldığım

Suya gider su testisi doldurur
Eve gelir gül benzini soldurur
Bu dert beni ifläh etmez öldürür

Cümle âlem bilir benim sana yandığım
Ellerin köyünde garip kaldığım
Suya gider su testisi elinde
Allar glymiş etekleri belinde
Kara kız da cümle âlem dlinde
Bilmleyen mu benim sana yandığım
Ellerin koynunda garip kaldığım
Ayağına glymiş sırmış ediği
Ağayı ağılayı aştı gediği
Gine oldu efelerin dediği
Âlem bilir benim sana yandığım
Ellerin köyünde garip kaldığım

FEHMI EFE» (x)

«SARI İPEK»

Sarı İpek bükürüm
Hasretini çekerim
Şu zülfünden bir tel ver
Kefenimi dikeyim hayırsız oy, oy
Sarı İpek sarayı
Yoktur benim ayarım
Sen zannetme unuttu
Her geçenden soranım hayırsız oy, oy
Parmağında mühür var
Yüreğimde kahir var
Sen bu yerden gildeli
Kadehimde zehir var hayırsız oy, oy

Ankara'lı BAYRAM ARACI'dan» (x)

CAFIYEM

Evlerinin önü de bir kuru dikme
Sevliyom Cafiye'm boynunu bükme
Vaslyetim olsun sen suya gitme
Helkeler de kollarına zor gelir
Evlerinin önü de Cafiye'm erdiç ağacı
Ben dordume de bulamadım İlâci
Zalim anan seni bana vermiyor
Sen bana kardeş de ben sana bacı
Evlerinin önü Cafiye'm camlye karşı

Yıkılmış duvarı da kalmamış taşı
Avcı bile vurmazda yaralı kuşu
Söz verdinizde gelinm'oldun illere?...
Ne yüksekimisde Cafiyem sizin avlunuz
Benim ile de küs geziyor gâvur oğlunuz
Senin ile de böylemlydi gavlimiz
Söz verdin de gelinm'oldun illere?...
Başlarına vardım da bağlar bozuldu
Candarmalar da karakola dizildi
Bizim evrakta Yuva Köye yazıldı
Söz verdin de gelinm'oldun illere?...

«KARPUZ KESTİM

Karpuz kestüm kan gibi
Kızın gönü var gibi
Açtım yorganı baktım
Taze yağmış kar gibi
Yâr yâr aman ayrılamam
O kız da seni beni ağlatır (Aman)
Sevdalımin gözleri yoldadır (Aman)
Karpuz kestüm yiyen yok
Hâlin nedir diyen yok
Yenile bir yâr sevdim
Gözün aydın diyen
Yâr yâr aman ayrılamam
O kız da seni beni ağlatır (Aman)
Sevdalımin gözleri yoldadır (Aman)
Karpuz kestüm kırmızı
Şu gelen kimin kızı
Gerdanında beni var
Sandım seher yıldızı
Yâr yâr aman ayrılamam
O kız da seni beni ağlatır (Aman)
Sevdalımin gözleri yoldadır (Aman)
Karpuz kestüm tazeden
Yavrum al bir kerre mezeden
Sefasını sârmomış
Güzel Aşikına nazeden
Nakarat

GENÇ OSMAN» (x)

«SARI KIZ

Sarı kızın saçları
Oynar omuz başları
Sarı kızı alırım
Vermiyor kardaşları
Aman aman sarı kız
Yatılmıyor yalnız
Sarı saçın yaşı durur
Yel vurur dolaştırır
Şu benim mektubumu
Yâre kim ulaştırır
Aman aman sarı kız
Yalvarırim sarı kız
Yeşil İpek bükeyim
Derdim kime dökeyim
Perçeninden bir tel ver
Kefenime dikeyim
Aman aman sarı kız
Yalvarırim sarı kız.» (x)

SILLE

Şu silleden gecede geçtim
Görmedim annem annem
Aci tatlı sularından içtim
Ölmembedim annem annem
Amanın sille sille sille
Seviyom bile bile bile (Nakarat)
Ankara'nın dört bir yanı
Efeler annem annem annem
İcer içer mest olurda
Güzeller annem annem annem (Nakarat)

ÇEKİRGE

Çekirgem saliverdim yazıya
Ot koymadı koyun ile kuzuya
Hoplayiver çekirgem, zoplayiver çekirgem
Benim de güzel çekirgem
Çekirgemin ayağında nallı
Ben de sandım kaymakamın gelini
Hoplayiver çekirgem, zoplayiver çekirgem
Benim de güzel çekirgem

Çekirgemi alakoydum yalnız
Ben de sandım o güzeli yalnız
Hoplayıver çekirgem, zıplayıver çekirgem
Benim de güzel çekirgem

SU SİZİYOR

Su siziyor siziyor
Taşların arasından.
Eğil bir yol öpeyim
Kaşların arasından.
Oğlan mavilik oğlan
Sözüme kavılım oğlan
Bacın benden kov vermiş
Yalan aslanım yalan...
Tarla tezek değil mi?
Ciğer ezik değil mi?
Eller yarını almış
Bana yazık değil mi?
Oğlan mavilik oğlan
Sözüme kavılım oğlan
Bacın benden kov vermiş
Yalan aslanım yalan...

KEZİBAN

Keziban'ın al odası sekili
Sekisinde gül karanfil ekili
Kim olacak Keziban'ın vekili?
Alırım, arada koymam Keziban
Keziban, can sana kurban...
Liralardır mı, ak gerdanı parlatan?
Bu güzellik sana, Kadır Mevlâ'dan
Alırım, arada koymam Keziban
Keziban, can sana kurban...

ŞEKER DAĞIN KIRCISI

Erken düşer şeker dağın kırcısı
Yürekten mi çıkar kardeş acısı
İçerde ağlıyor küçük bacısı
Ağla bacım ağlan ben oldüm kalan
Inanmayın dostlar bu dünya yalan
Şeker dağında da avcılar gezer
Bizi böyle yaptı da bu zallım kader
Yağlı kurşun yedim yüreğim döner
Ağla anam ağla ben ben oldüm gayrı
Inanmayın dostlar bu dünya yalan

Giden yolcuyu da ben mi eyledim?
Susuz değerlmenlere bel mi bağladım?
Ben gönülmü kimler ile eğledim
Ağla anam ağla ben oldüm kalan
Inanmayın dostlar bu dünya yalan

HACI BEY AĞIDI

Ayvalıktan indim yayan
Dayan hey dizlerim dayan
Ödemmiş'ten gelin geldi
Uyan Hacı Bey'im uyan.
Evlerinin önü kavak
Kavaktan dökülür yaprak
Uyan Hacı Bey'im uyan
Eim kına başım duvak.
Az giderim, uz giderim
Dere tepe düz giderim
Uyan Hacı Bey'im uyan
Gelin geldim kız giderim.
Odasında yanar ışık
Sofrasında gümüş kaşık
Atlayıp da geçemedim
Ar ettim de kaçamadım.
Hizarına, hizarına
Kuşlar konmuş mezarına
Hacı Bey'in atını
Çekin Sultanpazarı'na
Karadeniz akmam diyor
Etrafını yıkırmam diyor
Hacı Bey'i sorarsanız
Düşmanlardan korkmam diyor.

ZAHİDEM

Zahidem kurbanım ne olacak hallim
Gene bir lâf duyдум kırıldı bellim
Zahidem bu hafta oluyor gelin...
Ezell de dell gönülm ezell
Çıçekdağı döktüm'ola gazell?
Dolaştım aleml gurbet gezell
Bulamadım Zahide'mden güzell...
Zahidem kurbanım dar günüm darda,
El eder Zahidem İğdell bağda,
Kâhkülüne çalmış kokulu yağdan
Derdin beni öldürürse sevgillim...
Zahide kurbanım sallama beşlik,

Beni genç yaşımda sen ettin aşık
Kadir Mevlâm senden bir yâr dilerim
Ak buğday benizli zülfü dolaşık...
İzmir dağlarında esirim esir
Zahidem kurbanım hep bende kusur
Eğer anan seni bana verirse
Ne'mize yetmiyor el kadar hasır?...

AYGELİN

Yüce dağ başında yayılır yılan
Avcısı gitmişte hanesi viran,
Var mı bu dünyada yârını bulan
Alırım ahtımı koymam Aygelin-sürmeli...
Aygelin'de İndim'ola yayıldan?
Kaşın değil, gözün beni ağlatan
Bu güzellik sana Kadir Mevlâ'dan
Kendin gelin, yürüyüşün kız gibi...
Keklik gibi engininden kaçarken,
Abu Kevser ırmağından içerken
Susuz çeşmelerden kandırdın beni...
Aygelin oturmuş taşın üstüne
Taramış zülfünü kaşın üstüne
Aygelin-sürmeli...

HASTA DÜŞTÜM

Hasta düştüm elim tutmaz kalemi
Acep bende görürmüyüm silâmi?
Söylen pederime benden selâmi
Yâdigar resmîme beksin ağlasın.
Pederim ağlarda evlâdim derse
Sakın öldü demen gitti den kursa
Kader kahrimi çevirdi terse
Kadere kahrını etsin ağlasın...
Memlekete mektüp yazdım karalı
Mektubumda kara haber sıralı
Anamın da zaten bağıri yaralı
Perişan saçını yolsun ağlasın...

SELER

Of of kara çamı kesemedim budaktan
Gel öpeylim ak gerdandan dudaktan
Kara çamın düzgün olur tahtası
Oyna koçum bugün de düğün haftası

KÖPRÜDEN GEÇTİ GELİN

Köprüden geçti gelin
Saç bağın düştü gelin - diloylo
Halden bilmez diloylo
Lâf anlamaz ne çare...
Köprünün altı diken,
Yaktın beni gül iken
Allah'da seni yakın
Üç günlük gelin iken - diloylo...
Köprüden geçemiyorn,
Az doldur içemiyom,
Sen benden geçtin ama
Ben senden geçemiyom - diloylo...
Köprünün altı yaldız,
Nerden gellyon baldız?
Sen git de ablan gelsin
Duramıyorum yalnız - diloylo...
Halden bilmez diloylo
Söz anlamaz ne çare...

MOR MENEKŞE

Ne güzel yakışmış allar Ayşe'ye
Boyunu benzettim mor menevşeye (menekşeye)
Amanın ninna ninna mor menevşem
Gülüm şaşıyorum ben bu işe...
Lavanta doldurmuş billur şşeye,
Alırım ahtımı koymam Ayşe'ye - vay, vay...
Amanın ninna ninna mor menevşem
Gülüm şaşıyorum ben bu işe...
Menevşe biter de bahar yaz gelir,
Bızım ele ördek ile kaz gelir - vay vay...
Amanın ninna ninna mor menevşem
Gülüm şaşıyorum ben bu işe - vay vay...

ÇOCUK OYUNLARI

1. Birdir bir
2. In horoz
3. Cici tepmeceli
4. Kemik kili
5. Ay inga
6. Ucu var
7. Met met (Merkezli) (Çotuk çomak)
8. Dikkâşa
9. Sekkelemeç
10. Yer kazmaca

11. **Gıflam**
12. **Güreş**
13. **Yüksek saklama**
14. **Saklambaç**
15. **Karabes (Düküçün)**
16. **Ayağimesel**
17. **Kör ebe**
18. **Çalımeti**
19. **Dombik (Dalya) (Kaydırak)**
20. **Demirci - Kömürçü**
21. **Güvercin takla**
22. **Uzun eşek**
23. **Tip**

DEYİMLER VE ATASÖZLERİ

1. Allah diyen açıkta kalmaz.
2. Allah dağını göre kar verir.
3. Az olsun, öz olsun.
4. Allah, sabırlı kulunu sever.
5. Allah'tan yazılmış başa gelecek.
6. Allah kulunu darda komaz.
7. Açı tavuk rüyásında dari görür
8. At ölü meydan kalır, yiğit ölü şan kalır
9. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.
10. Adam dostunu, düşmanını tanımalıdır.
11. Akılsız başın çilesini ayaklar çeker.
12. Akılsız köpeği yol kocatır.
13. Atalar sözü hikmettir.
14. Ağlamayan çocuğa meme verilmez.
15. Akıl yaşta değil baştadır.
16. Adem oğlu çiğ süt emmiştir.
17. Adam olana bir lâf yeter
18. Anlayana sıvri sinek saz, anlamayana davul zurna az.
19. Bal tutan parmağını yalar.
20. Bir koyundan iki post çıkmaz.
21. Boş çuval dik durmaz.
22. Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıp.
23. Bir çiçekle yaz olmaz.
24. Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ.
25. Başını kaşımaya vakti yok.
26. Çok bilen çok yanılır.
27. Canına acımayan, cananına hiç acımez.
28. Dil yaraesi kılıç yarasından ağır olur.
29. Dost kara günde belli olur.
30. Derdini söylemeyen dermanın bulamaz.

31. Deme sırrını dostuna, dostunun dostu vardır.
32. Etekleri zil çalıyor.
33. El aşını yeme.
34. Elden gelen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz.
35. Elin eğzisi ile çorba içilmez.
36. Eden bulur.
37. Feleğe küsrne
38. Fırtına eken, bora bicer.
39. Güzel söz baldan tatlıdır.
40. Güzele bakmak sevaptır.
41. Güneş balıkla sivanmaz.
42. Gelin gibi süzülüş.
43. Kadın şapka değildir, alıp atasın.
44. Kurdun oğlu kurt olur.
45. Kurunun yanında yaşı ta yanar.
46. Kurt kocayınca köpeğin maskarası olur.
47. Kızını dövmeyen dizini döver.
48. Sabrı sonu selâmettir.
49. Para ile İmanın kimde olduğu biliinmez.
50. İsteyenin bir yüzü kara, vermeyenin iki yüzü.
51. İt ürür, kervan yürüür.
52. Vatan sevgisi İmandandır.

Mustafa CEYLAN, 1952 yılında Ankara- Elmadağ'da doğdu. Makina Mühendisi. Çeşitli Kamu kurum ve kuruluşlarında değişik görevlerde bulundu. Bu kitabın yayınlanması sırasında, Yenimahalle Belediyesi'nde çalışmaktadır.

"KIRAT GELİYOR
EZAN SUSMAZ
TARİHİ VE FOLKLORUYLA ELMADAĞ
YARALI CEYLAN"

adlarında yayınlanmış 4 adet kitabı bulunmaktadır.

her yönüyle

YENİMAHALLE

MUSTAFA CEYLAN

MUSTAFA CEYLAN

ISBN:978-605-69597-0-7